

Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών
Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης
(ΘΙΣΤΕ)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
Ακαδημαϊκό έτος 2019-2020

Σύνολο μαθημάτων: 40 (24 επισκοπήσεις, 12 Διαλέξεις, 4 Σεμινάρια)

30 πιστωτικές μονάδες ανά εξάμηνο= 60 ανά έτος

240 πιστωτικές μονάδες για τη λήψη πτυχίου

Κάθε μάθημα του Α' και Β' έτους: 5 πιστωτικές μονάδες

1 Διάλεξη: 7 πιστωτικές μονάδες

1 Σεμινάριο: 9 πιστωτικές μονάδες

1 Πρακτική Άσκηση: 7 πιστωτικές μονάδες

1 Πτυχιακή Εργασία: 16 πιστωτικές μονάδες (=1 Διάλεξη: 7 πιστωτικές

Μονάδες+1 Σεμινάριο: 9 πιστωτικές μονάδες)

Πεδία

I. Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης και της Αρχιτεκτονικής (ΙΣΘΕΤΑ 001-499)

Συντομογραφίες:

Δ=Διάλεξη

ΤΕ=Τέχνη

ΑΡ=Αρχιτεκτονική

Σ=Σεμινάριο

ΤΕ=Τέχνη

ΑΡ=Αρχιτεκτονική

Κωδικοί:

Δ-ΙΣΘΕΤΑ 001-199

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 001-099

Δ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ 100-199

Σ-ΙΣΘΕΤΑ 200-499

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 200-399

Σ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ 400-499

Π. Φιλοσοφία της Τέχνης και Ανθρωπιστικές Επιστήμες (ΦΙΤΑΕ 500-999)

Συντομογραφίες:

Δ=Διάλεξη

ΦΙ=Φιλοσοφία

ΑΝ=Ανθρωπιστικές Επιστήμες

Σ=Σεμινάριο

ΦΙ=Φιλοσοφία

ΑΝ=Ανθρωπιστικές Επιστήμες

Κωδικοί:

Δ-ΦΙΤΑΕ 500-699

Δ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 500-599

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 600-699

Σ-ΦΙΤΑΕ 700-999

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 700-899

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 900-999

Οι μοναδικοί κωδικοί του κάθε μαθήματος παραμένουν σε ισχύ, ενεργοποιημένοι ή μη, έως ότου εξαντληθούν.

Α' και Β' έτος: 24 υποχρεωτικά μαθήματα

Α' εξάμηνο

A1 Ιστορία της Τέχνης: εποπτική εισαγωγή (Συνδιδασκαλία)

Αικατερίνη-Καρολίνα Παπανδρεοπούλου (Πανεπ. υπότροφος)

Εποπτική εισαγωγή στο σύνολο των περιόδων, ρευμάτων, κινημάτων και τάσεων της ιστορίας της τέχνης της Δύσης από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας.

A2 Ιστορία της Αρχαίας Τέχνης (Συνδιδασκαλία)

Παναγιώτης Κωνσταντινίδης (Πανεπ. υπότροφος)

Στόχος του μαθήματος είναι η επισκόπηση της αρχαίας ελληνικής τέχνης από τον 10ο αι. π.Χ. έως και τα τέλη του 1ου αι. π.Χ. αιώνα, κατά τη διάρκεια δηλαδή της διαμόρφωσης και ανάπτυξης του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού στον ανατολικομεσογειακό χώρο. Την περίοδο αυτή διαπιστώνεται η δημιουργία υψηλής ποιότητας τεχνών, κέντρο των οποίων ήταν ο άνθρωπος με τις ποικίλες δραστηριότητές του στη δημόσια και ιδιωτική σφαίρα της κοινωνίας στην οποία ζούσε. Η αρχαία ελληνική τέχνη εξέφρασε σταδιακά και ανά εποχή ιδανικά και αξίες που απηχούσαν τα εκάστοτε πολιτεύματα (αριστοκρατικό, τυραννικό, δημοκρατικό, μοναρχικό), αλλά και τη σχέση του ανθρώπου με τις λατρευόμενες θεότητες, ανθρωποκεντρικές επίσης. Στα μαθήματα εξετάζονται ανά εποχή οι βασικές κατηγορίες της αρχαίας ελληνικής τέχνης (αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, αγγειογραφία και μικροτεχνία). Η επισκόπηση τελειώνει με την προσέγγιση του αρχαίου ελληνικού με το ρωμαϊκό πολιτισμό και τη δημιουργία του λεγόμενου ελληνορωμαϊκού πολιτισμού.

A3 Ιστορία της Τέχνης της Μεσαιωνικής Ευρώπης

Καλλιρρόη Δινάρδου

Στόχος του μαθήματος είναι η επισκόπηση των εξελίξεων στην Ευρωπαϊκή τέχνη από τον 4^ο έως τον 14^ο αιώνα. Οι διαλέξεις μοιράζονται ανάμεσα στην τέχνη της Ύστερης Αρχαιότητας, τη Βυζαντινή τέχνη και την τέχνη της Μεσαιωνικής Δύσης, με ιδιαίτερη έμφαση στη μνημειακή ζωγραφική, τη γλυπτική και έργα μικροτεχνίας.

A4 Ιστορία των Αισθητικών Θεωριών 1: Αρχαιότητα – Νεότεροι χρόνοι (Συνδιδασκαλία) – Θα διδαχθεί και στους φοιτητές του προηγούμενου έτους.

Θωμάς Συμεωνίδης (Πανεπ. υπότροφος)

Το μάθημα συνιστά επισκόπηση της ιστορίας της φιλοσοφίας μέσα από το πρίσμα της ανάπτυξης των αισθητικών θεωριών. Καλύπτονται εδώ οι ιστορικές περιόδους της Αρχαιότητας, του Μεσαίωνα, της Αναγέννησης, του 17ου αιώνα, του Διαφωτισμού, καθώς και του πρώτου μισού του 19ου αιώνα. Πιο συγκεκριμένα, εκτίθενται διαδοχικά τα επιχειρήματα που αντλούνται από τα έργα του Πλάτωνα, του Αριστοτέλη, της ελληνιστικής φιλοσοφίας (Στοά, Κήπος, Σκεπτικοί, Κυνικοί) και της ελληνορωμαϊκής παράδοσης, της φιλοσοφίας της Ύστερης Αρχαιότητας (Πλωτίνος, Αυγουστίνος), της ύστερης βυζαντινής και δυτικής χριστιανοσύνης, των αναγεννησιακών φιλοσόφων, λογίων και καλλιτεχνών, όπως και των φιλοσόφων που συνδέονται ποικιλοτρόπως με τα ρεύματα του ορθολογισμού και της εμπειριοκρατίας, του κριτικισμού, του ιδεαλισμού και του ρομαντισμού. Η ιστορία αυτή, η οποία συσχετίζεται με τα ευρύτερα πολιτισμικά, καλλιτεχνικά και επιστημονικά συμφραζόμενα, επιδιώκει να αναδείξει τις παραμέτρους εκείνες που μας επιτρέπουν να προσδιορίσουμε με ακρίβεια τόσο τις έννοιες της τέχνης και της καλλιτεχνικής δραστηριότητας όσο και τον αντίκτυπό τους στη ζωή και τη σκέψη.

A5 Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία

Υπεύθυνος Καθηγητής: Κων/νος Ιωαννίδης

Διδασκαλία: Αθηνά Παπανικολάου

Ο στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιάσει τις κυριότερες οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές συνιστώσες που διαμορφώνουν τις ευρωπαϊκές εμπειρίες κατά τον 19^ο αιώνα. Ο σκοπός δεν είναι να παρουσιαστεί ένα σύνολο ιστοριών των επιμέρους χωρών της ευρωπαϊκής ηπείρου, αλλά η ταυτόχρονη πραγμάτευση των εξελίξεων που διαμόρφωσαν τον σύγχρονο κόσμο, έτσι ώστε οι φοιτητές να έχουν τη δυνατότητα να αντιλαμβάνονται τη σημασία των υπερεθνικών διαδικασιών, την εσωτερική διαφοροποίηση και την αλληλεπίδραση, την ενότητα αλλά και την ποικιλία των ευρωπαϊκών εμπειριών. Τα μαθήματα οργανώνονται θεματικά και γύρω από σημαντικές έννοιες κλειδιά, όπως κινήματα, επαναστάσεις, ρεύματα ιδεών, έθνος-κράτος, αυτοκρατορίες, κοινοβουλευτικά καθεστώτα, συνασπισμοί κρατών, διατηρώντας πάντα στον διανοητικό ορίζοντα την χρονική ακολουθία των φαινομένων.

A6 Αγγλική Ορολογία Τέχνης 1 (Συνδιδασκαλία)

Μαρία Βάρα, ΕΕΠ Σχολής Ικάρων (ανάθεση) /

A7 Γαλλική Ορολογία Τέχνης 1 (Συνδιδασκαλία)

Μαρίνα Παππά

Οι φοιτητές επιλέγουν μεταξύ της αγγλικής και της γαλλικής γλώσσας. Σκοπός του μαθήματος είναι να εφοδιάσει τους φοιτητές με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στρατηγικές που απαιτούνται για τη μελέτη αγγλόφωνων / γαλλόφωνων κειμένων τέχνης ώστε να διευκολύνει την πρόσβαση σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία. Έμφαση δίνεται στην αγγλική / γαλλική ορολογία της τέχνης μέσα από την προσέγγιση επιστημονικών κειμένων. Εστιάζουμε στις ιδιαιτερότητες του δοκιμιακού λόγου και σε όρους-κλειδιά απαραίτητους για την κατανόηση του ακαδημαϊκού τρόπου γραφής.

B' εξάμηνο

B1 Ιστορία της Τέχνης των νεότερων χρόνων 1: Αναγέννηση και Μπαρόκ (Συνδιδασκαλία)

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου

Η έμφαση δίνεται στην αναγεννησιακή εικαστική παραγωγή της ιταλικής χερσονήσου από τον 14^ο έως και τον 16^ο αιώνα, ενώ παρουσιάζονται παραδείγματα έργων και από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως από τη Γαλλία, τη Γερμανία, τις Κάτω Χώρες. Κεντρική θέση κατέχουν βασικά ζητήματα, όπως τα διαφορετικά τεχνοτροπικά ιδιώματα, όπως διαμορφώνονται μέσα στην ευρεία αυτή περίοδο, οι διαφορές που εντοπίζονται ανάμεσα σε ορισμένα καλλιτεχνικά κέντρα της ιταλικής χερσονήσου (π.χ. Ρώμη, Φλωρεντία, Σιένα, Βενετία), η σχέση της καλλιτεχνικής παραγωγής με σημαντικούς αναθέτες της εποχής (π.χ. Μέδικοι, πάπες). Το αξίωμα *ut pictura poesis* εξετάζεται μέσα από τη μελέτη της σχέσης συγκεκριμένων έργων και εικονογραφικών συνόλων με λογοτεχνικά κείμενα, συμβολικά σχήματα και θεωρητικά κείμενα περί τέχνης. Το τελευταίο μέρος του μαθήματος καταλαμβάνει μια πρώτη συζήτηση για την ευρωπαϊκή τέχνη του 17^{ου} αιώνα, το μπαρόκ, και την ευρωπαϊκή τέχνη από το 1700 έως το 1770 περίπου, το ροκοκό.

B2 Ιστορία της Τέχνης των νεότερων χρόνων 2: από τον Νεοκλασικισμό στον Ιμπρεσιονισμό (Συνδιδασκαλία)

Γιάννης Κονταράτος, Επίκ. Καθηγητής TET (ανάθεση)

Επισκόπηση της τέχνης από τα καλλιτεχνικά ρεύματα του δευτέρου μισού του 18^{ου} αιώνα έως τα τέλη του 19^{ου} αιώνα με κύρια αναφορά στη ζωγραφική του Νεοκλασικισμού, τη Ρομαντική ζωγραφική του 19^{ου} αιώνα και τα ρεύματα του δευτέρου μισού του 19^{ου} αιώνα, από τον Ρεαλισμό έως και τον Ιμπρεσιονισμό.

B3 Μεθοδολογία της Ιστορίας της Τέχνης

Χριστίνα-Γαρυφαλλιά Δημακοπούλου (Πανεπ. υπότροφος)

Εποπτική παρουσίαση συγγραφέων και τάσεων που συγκροτούν τη μεθοδολογική ιστοριογραφική και ακαδημαϊκή παράδοση της ιστορίας της τέχνης, από τους νεότερους χρόνους έως την εποχή μας (βιογραφική ιστορία, ειδημοσύνη, μορφοκρατικές θεωρίες, εικονολογία, κοινωνική ιστορία της τέχνης, σύγχρονες προσεγγίσεις).

B4 Ιστορία των Αισθητικών Θεωριών 2: από τους νεότερους χρόνους έως τις μέρες μας (Συνδιδασκαλία)

Υπεύθυνος μαθήματος: Παναγιώτης Πούλος

Διδασκαλία: Φανή Παραφόρου

Το μάθημα ολοκληρώνει την επισκόπηση της ιστορίας της φιλοσοφίας μέσα από το πρίσμα της ανάπτυξης των αισθητικών θεωριών. Καλύπτονται εδώ το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, καθώς και ο 20ός αιώνας. Πιο συγκεκριμένα, εκτίθενται αρχικά οι διαφορετικές αισθητικές τοποθετήσεις των καλλιτεχνών, συγγραφέων και ποιητών απέναντι στον πρωτοεμφανιζόμενο κεφαλαιοκρατικό τρόπο παραγωγής, και μάλιστα σε συνδυασμό με τη σταδιακή ανάδυση των επιστημών του ανθρώπου (ψυχολογία, ανθρωπολογία και κοινωνιολογία της τέχνης). Στη συνέχεια, εξετάζονται τα επιχειρήματα που αντλούνται από τις αισθητικές θεωρίες του εικοστού αιώνα σ' ένα ευρύ γεωγραφικό φάσμα. Η ιστορία αυτή, η οποία συσχετίζεται εδώ τόσο με τις νεότερες φιλοσοφικές αναζητήσεις όσο και με τις ποικίλες καλλιτεχνικές και λογοτεχνικές εκφάνσεις της περιόδου του Μοντερνισμού, επιδιώκει να αναδείξει εντέλει τα κεντρικά διακυβεύματα της σύγχρονης αισθητικής φιλοσοφίας.

B5 Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία

Άντα Διάλλα

Ο σκοπός του μαθήματος είναι να συζητήσει τα βασικά χαρακτηριστικά του ευρωπαϊκού 20^{ού} αιώνα: από την μια μεριά την αλματώδη τεχνολογική και επιστημονική πρόοδο –που επιφέρει βαθύτατους οικονομικούς, κοινωνικούς, ιδεολογικούς μετασχηματισμούς, αλλά και μετασχηματισμούς στις νοοτροπίες– και από τη άλλη τη συνεχιζόμενη και εντεινόμενη βία. Την περίοδο αυτή η Ευρώπη χαρακτηρίζεται από συγκρουόμενα συστήματα αξιών και κυρίως τη σύγκρουση ανάμεσα στο φιλελευθερισμό, το φασισμό, και τον κομμουνισμό. Είναι η εποχή των ολοκληρωτικών πολέμων. Η Ευρώπη αντιμετωπίζει την ενσωμάτωση των μαζών στον πολιτικό και κοινωνικό βίο, ενώ προς το τέλος της περιόδου αναζητεί εκ νέου την θέση της σε ένα μη ευρωκεντρικό κόσμο.

B6 Αγγλική Ορολογία Τέχνης 2 (Συνδιδασκαλία)

Μαρία Βάρα, ΕΕΠ Σχολής Ικάρων (ανάθεση) /

B7 Γαλλική Ορολογία Τέχνης 2 (Συνδιδασκαλία)

Μαρίνα Παππά

Οι φοιτητές επιλέγουν μεταξύ της αγγλικής και της γαλλικής γλώσσας. Σκοπός του μαθήματος είναι να εφοδιάσει τους φοιτητές με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στρατηγικές που απαιτούνται για τη μελέτη αγγλόφωνων / γαλλόφωνων κειμένων τέχνης ώστε να διευκολύνει την πρόσβαση σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία. Έμφαση δίνεται στην αγγλική / γαλλική ορολογία της τέχνης μέσα από την προσέγγιση επιστημονικών κειμένων. Εστιάζουμε στις ιδιαιτερότητες του δοκιμιακού λόγου και σε όρους-κλειδιά απαραίτητους για την κατανόηση του ακαδημαϊκού τρόπου γραφής.

Γ' εξάμηνο

Γ1 Ιστορία της Αρχιτεκτονικής 1 (Συνδιδασκαλία)

Υπεύθυνος Καθηγητής: Νίκος Δασκαλοθανάσης

Διδασκαλία: Παναγιώτης Πάγκαλος

Το μάθημα εξετάζει την ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική από την έναρξη της «μοντέρνας εποχής» (1401) ως το τέλος του «μακρού 19^{ου} αιώνα» (1914). Προσεγγίζονται ζητήματα σχετικά με τη θεωρία και την αρχιτεκτονική της ιταλικής Αναγέννησης, του Μπαρόκ, του Νεοκλασικισμού, των πόλεων του 19^{ου} αιώνα, της αρχιτεκτονικής των νέων υλικών και της Αρ νουβό. Αναλύεται επίσης η σημασία του ευρωπαϊκού πολιτισμού και ιδιαίτερα του αρχιτεκτονικού για την ανάπτυξη της παγκόσμιας έντεχνης αρχιτεκτονικής. Δίνεται έμφαση σε οπτικοακουστικά μέσα πρόσληψης και κατανόησης των ζητημάτων.

Γ3 Μοντέρνα και Σύγχρονη Τέχνη (Συνδιδασκαλία)

Ειρήνη Γερογιάννη (Πανεπ. υπότροφος)

Επισκόπηση των σημαντικότερων ρευμάτων της δυτικής τέχνης, από τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} έως τις πρώτες του 21^{ου} αιώνα.

Γ4 Φιλοσοφία της Τέχνης – Θα διδαχθεί και στους φοιτητές του προηγούμενου έτους.

Φαίη Ζήκα

Η φιλοσοφία της τέχνης εστιάζει στο ερώτημα «Τι είναι τέχνη;» Το μάθημα εκκινεί από την κριτική προσέγγιση της δυνατότητας ορισμού της τέχνης, όπως αυτή αναπτύχθηκε στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα. Εξετάζονται, συνοπτικά και κριτικά, βασικές έννοιες που έχουν προταθεί ιστορικά ως ουσιώδη γνωρίσματα της τέχνης: μίμηση/αναπαράσταση, μορφή/δομή, έκφραση, αισθητική εμπειρία. Η δυσκολία ανεύρεσης ικανοποιητικού ορισμού οδηγεί σε σύγχρονες αντι-ουσιοκρατικές τοποθετήσεις όπως η ιστορικο-θεωρητική προσέγγιση του A. Danto, η λειτουργική προσέγγιση του N. Goodman και η θεσμική θεωρία του G. Dickie, οι οποίες, με τη σειρά τους, αντιμετωπίζονται κριτικά στη διαμόρφωση του σύνθετου διανοητικού και καλλιτεχνικού τοπίου που χαρακτηρίζει την ύστερη νεωτερικότητα.

Γ5 Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία 1: από τον Ρομαντισμό στον Νατουραλισμό

Βαρβάρα Ρούσσου

Εισαγωγικό μάθημα μύησης στις βασικές τάσεις, τα ρεύματα και τους προβληματισμούς των λογοτεχνικών παραδόσεων της ευρωπαϊκής ηπείρου από τα μέσα του 18ου ως τα τέλη του 19ου αιώνα. Κατά κύριο λόγο θα εστιάσουμε την προσοχή μας στα ρεύματα του ρομαντισμού και του ρεαλισμού από τις πρώιμες εκφράσεις τους ως τις όψιμες εκδηλώσεις τους στις βασικές ευρωπαϊκές χώρες (Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ρωσία κ.ά.) και ασφαλώς στην Ελλάδα. Θα προσεγγίσουμε το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό αντιπροσωπευτικών κειμένων από τις ελληνικές τους μεταφράσεις μαζί με κείμενα προερχόμενα από την Ελληνική γραμματεία.

Γ6 Παιδαγωγικά (Συνδιδασκαλία)

Μόνικα Παπά, μέλος ΕΔΙΠ, ΤΕΤ ΑΣΚΤ (ανάθεση)

Η επιστημονικότητα της Παιδαγωγικής. Το φαινόμενο της αγωγής. Παράγοντες και μέσα αγωγής. Σκοπός της αγωγής. Νεώτερα και σύγχρονα παιδαγωγικά και διδακτικά συστήματα. Σύγχρονες τάσεις της Αγωγής.

Γ7 Ιστορία και Θεωρία της Φωτογραφίας

Κώστας Ιωαννίδης

Σειρά διαλέξεων πάνω στη θεωρία και την ιστορία της φωτογραφίας από το ξεκίνημά της κατά την τρίτη δεκαετία του 19ου αιώνα μέχρι και τα πρόσφατα χρόνια. Θα εξεταστούν αρχικά οι βασικές χρήσεις της φωτογραφίας κατά το 19^ο αιώνα και στη συνέχεια θα επιχειρηθεί μια τεχνοϊστορική πλαισίωση του έργου σημαντικών φωτογράφων του 20^ο αιώνα. Παράλληλα θα συζητηθούν μερικά κείμενα κλειδιά της φωτογραφικής θεωρίας (W. Benjamin, R. Barthes, S. Sontag).

Δ' εξάμηνο

Δ1 Ιστορία της Αρχιτεκτονικής 2 (Συνδιδασκαλία)

Κωνσταντίνα Κάλφα (Πανεπ. υπότροφος)

Ιστορία, θεωρία και κριτική της αρχιτεκτονικής από το 1870 ως το 2015: Αμερικανική αρχιτεκτονική, Ιστορικές πρωτοπορίες (φουτουρισμός, εξπρεσιονισμός, νεοπλαστικισμός, κονστρουκτιβισμός, τσεχοσλοβάκικος κυβισμός), Μοντέρνο κίνημα στον Βορρά και στον Νότο της Ευρώπης, Διεθνές στυλ, Μεταπολεμική ανοικοδόμηση, Πρωτοπορίες του 1960, Μεταμοντερνισμός, Αποδόμηση, Σύγχρονες αρχιτεκτονικές εκφράσεις στις μητροπόλεις του 21^{ου} αιώνα. Δίνεται έμφαση σε οπτικοακουστικά μέσα πρόσληψης και κατανόησης των ζητημάτων.

Δ2 Ιστορία της Νεοελληνικής Τέχνης

Αλέξανδρος Τενεκετζής (Πανεπ. υπότροφος)

Νεοελληνική τέχνη αποκαλούμε τη μορφή τέχνης που επικρατεί στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους. Πρόκειται για μια διαδικασία η οποία συνίσταται στην εγκατάλειψη της βυζαντινής αφαιρετικής παράδοσης (μεταβυζαντινή τέχνη) και στην υιοθέτηση της αναγεννησιακής νατουραλιστικής παράδοσης. Εμφανίζεται σχηματικά με δύο «Σχολές», την Επτανησιακή –ήδη από το 18^ο αιώνα– και τη Σχολή του Μονάχου, καθώς και διάφορους άλλους καλλιτέχνες, οι οποίοι δεν εντάσσονται στις δύο αυτές σχηματικές ταξινομήσεις. Το πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα οι έλληνες καλλιτέχνες αρχίζουν να στρέφονται στο Παρίσι, του οποίου οι επιρροές θα παραμείνουν κυρίαρχες όλο αυτό το διάστημα, παράλληλα όμως και με κάποιες γερμανικές, ιδιαίτερα σημαντικές. Πραγματοποιείται εν ολίγοις η επαφή με τα ευρωπαϊκά μοντερνικά κινήματα και διαμορφώνεται έτσι σταδιακά ένας ελληνικός μοντερνισμός, ο οποίος, μέσω της αναζήτησης της ελληνικότητας, προσπαθεί να συνδυάσει το καινούργιο με την ελληνική παράδοση.

Δ3 Καλλιτεχνικό Εργαστήριο

Γεώργιος Καζάκης, Πρόεδρος Τμήματος ΤΕΤ ΑΣΚΤ (ανάθεση)

Επικουρία στην οργάνωση του μαθήματος: Μαρία Χατζή, μέλος ΕΔΠ

Το μάθημα αποσκοπεί οι φοιτητές του Τμήματος Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης να εξοικειωθούν με την εικαστική πράξη. Περιλαμβάνει διδασκαλία στα εργαστήρια του

Τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ και διαλέξεις με αντικείμενο την εικαστική πράξη.

Δ4 Θεωρία και Κριτική της Τέχνης

Κώστας Ιωαννίδης

Σειρά διαλέξεων γύρω από τα εξής ζητήματα: Η κριτική ορολογία και οι σχετικές έννοιες πριν τη θεσμική καθιέρωση της τεχνοκριτικής (16^{ος}-17^{ος} αιώνας). Η οργάνωση του πεδίου της τέχνης στη Γαλλία κατά το 18^ο αιώνα (Ακαδημία, σαλόν, κριτική) και τα σαλόν του D. Diderot. Η τεχνοκριτική στο 19^ο αιώνα (Γαλλία, Γερμανία, Αγγλία): Ch. Baudelaire, Th. Gautier, H. von Kleist, W. Pater, J. Ruskin, O. Wilde. Φορμαλισμός και μοντερνιστική κριτική: R. Fry, Cl. Greenberg, H. Rosenberg.

Δ5 Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία 2: Μοντερνισμός και Πρωτοπορία

Βαρβάρα Ρούσσου

Εισαγωγικό μάθημα μύησης στις βασικές τάσεις, τα ρεύματα και τους προβληματισμούς των λογοτεχνικών παραδόσεων της ευρωπαϊκής ηπείρου από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα ως τα μέσα του 20^{ού}. Κατά κύριο λόγο θα εστιάσουμε στο πολυδιάστατο κίνημα του μοντερνισμού από τις πρώιμες εκφράσεις του τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα ως τις όψιμες εκδηλώσεις του στα μέσα του 20^{ού} αιώνα σε ευρωπαϊκές χώρες (Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ρωσία κ.ά.). Θα προσεγγίσουμε το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό αντιπροσωπευτικών κειμένων από τις ελληνικές τους μεταφράσεις ώστε να εξοικειωθούμε με τα έργα αυτά.

Δ6 Ψυχολογία της Εκπαίδευσης (Συνδιδασκαλία)

Μόνικα Παπά, μέλος ΕΔΙΠ, ΤΕΤ ΑΣΚΤ (ανάθεση)

Η έννοια της μάθησης. Μάθηση και ωρίμαση. Έννοια και αρχές της ενθάρρυνσης. Η Θεωρία της συμπεριφοράς. Μάθηση με δοκιμή και πλάνη. Μάθηση με υποκατάσταση. Συντελεστική μάθηση. Μορφολογική θεωρία μάθησης. Κοινωνικο-γνωστική μάθηση. Αθροιστική μάθηση. Η Ανάπτυξη (έννοια και χαρακτηριστικά). Η θεωρία της γνωστικής ανάπτυξης του J. Piaget.

Γ' και Δ' έτος: 16 μαθήματα

Ε' εξάμηνο

Υποχρεωτικά 3 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ και 1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 615

Μεθοδολογία έρευνας και συγγραφή επιστημονικής εργασίας

Βαρβάρα Ρούσσου, μέλος ΕΔΙΠ

Στο μάθημα διδάσκονται:

- α) η μεθοδολογία της έρευνας: έρευνα σε βιβλιοθήκες και αρχεία, βιβλιογραφική έρευνα (σε βιβλιοθήκες και στο διαδίκτυο), βασικά στοιχεία, συστήματα βιβλιογραφικών αναφορών, παραθέματα και υποσημειώσεις.
- β) τα στάδια συστηματικής εκπόνησης και παρουσίασης της επιστημονικής εργασίας, ακαδημαϊκή γραφή: κριτική ανάγνωση πηγών, σχεδιασμός, δομή εργασίας (πρόλογος, εισαγωγή, κεφάλαια κ.λπ), συντακτική-ορθογραφική φροντίδα, επιστημονικός λόγος, τεκμηρίωση, κριτική ανάλυση-συμπεράσματα, τυποποιημένη μορφή εργασίας, διόρθωση και τελική παρουσίαση.
- γ) η διαχείριση ηλεκτρονικών πηγών και μέσων: e-class, επιστημονικοί ιστότοποι, ψηφιοποιημένο υλικό/ψηφιακές βιβλιοθήκες, δημιουργία και χρήση powerpoint κ.λπ.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 002

Η ζωγραφική του 17ου αιώνα στις Κάτω Χώρες

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου

Στο μάθημα αυτό εξετάζεται η ζωγραφική παραγωγή στις Κάτω Χώρες κατά τον 17ο αιώνα. Έμφαση δίνεται στη σύνδεση της παραγωγής αυτής με τους κατακτητικούς πολέμους της Ισπανίας, με τα κοινωνικά και ιδεολογικά ζητήματα που αναδύθηκαν μέσα από τους πολέμους αυτούς και με τις θρησκευτικές διαμάχες της περιόδου που απηχούνται στη χρήση και στη σημασιολόγηση της τέχνης. Σημαντικοί άξονες γύρω από τους οποίους εξετάζεται η ζωγραφική αυτή παραγωγή αποτελούν επίσης οι αντιλήψεις θεωρητικών και κριτικών της τέχνης της εποχής, συλλεκτικές και εργαστηριακές πρακτικές, λογοτεχνικές πηγές και αφηγηματικές παραδόσεις. Ένα καίριο ερώτημα που διατρέχει αυτή την επισκόπηση αφορά στην αντίληψη του όρου «μπαρόκ». Η εμφάνιση μιας άλλης εικαστικής τάσης, του ροκοκό, σε σύνδεση με τις

νέες κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες, ειδικά στη Γαλλία από τις αρχές του 18^{ου} αιώνα έως περίπου το 1770, θα αποτελέσει ακόμα ένα αντικείμενο του μαθήματος.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 020

Η Τέχνη στην Ελλάδα μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο

Αλέξανδρος Τενεκετζής (Πανεπ. υπότροφος)

Στη σειρά αυτή διαλέξεων θα εξεταστεί ιστορικά η πορεία των διαφόρων μορφών εικαστικής έκφρασης στην Ελλάδα μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Πρόκειται για μια περίοδο που χαρακτηρίζεται από την ολοένα και πιο γρήγορη σύγκλιση των εγχώριων τάσεων με τα διεθνή δρώμενα. Το αίτημα της «ελληνικότητας», χωρίς να έχει υποχωρήσει απολύτως, εντούτοις ειδικά από τη δεκαετία του 1960 και μετά εκφράζεται όλο και πιο υποτονικά στο λόγο περί εικαστικών και κυρίαρχο πλέον ζητούμενο είναι ο «συγχρονισμός» της εικαστικής παραγωγής της χώρας με αυτή των διεθνών κέντρων. Ξεκινώντας από τη σταδιακή κυριαρχία της Αφαίρεσης από τα μέσα της δεκαετίας του 1950 και τη διεθνή αναγνώριση εκπροσώπων της κατά την δεκαετία του 1960, θα εξεταστούν εικαστικές μορφές που εξελίσσονται πλέον σ' ένα «διευρυμένο πεδίο» (χάπενινγκ, περφόρμανς κοκ) και μπορούν να ενταχθούν στη σύγχρονη τέχνη όπου ζητούμενα πλέον είναι το ξεπέρασμα των στεγανών διακρίσεων ανάμεσα στα είδη, καθώς και η κριτική στους θεσμούς. Θα εξεταστεί επίσης ο ρόλος της δικτατορίας στον έλεγχο της εικαστικής παραγωγής της χώρας και το αν τελικά κατάφερε να καθυστερήσει εξελίξεις. Τέλος ειδικά για τη μεταπολιτευτική εποχή θα απασχολήσει η όλο και πιο ισχυρή πρόσδεση της τέχνης της χώρας στα διεθνή κέντρα σ' ένα περιβάλλον που επαγγέλλεται τον πλουραλισμό την ίδια στιγμή που μέσω της αυτοκριτικής του αμφισβητεί την ύπαρξή του.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 602

Ανθρωπολογία και σύγχρονη τέχνη

Ελπίδα Ρίκου (ΠΔ 407/1980)

Το μάθημα επικεντρώνεται στις σχέσεις της ανθρωπολογίας με τη σύγχρονη τέχνη. Η τέχνη δεν αντιμετωπίζεται αποκλειστικά ως αντικείμενο μελέτης της ανθρωπολογίας αλλά και ως δραστηριότητα παραγωγής και κριτικής του πολιτισμού που διαπλέκεται πολλαπλά με τα θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητούμενα της επιστήμης αυτής, ιδιαίτερα τα τελευταία τριάντα χρόνια. Οι διαλέξεις περιλαμβάνουν εισαγωγή στη θεωρία και τη

μέθοδο της κοινωνικής και πολιτισμικής ανθρωπολογίας με παράλληλη σύντομη επισκόπηση των εξελίξεων στις εικαστικές τέχνες από το 1960 ως τις μέρες μας. Γίνεται αναφορά στη σημασία του «πρωτόγονου» και του «πριμιτιβισμού», καθώς και στην κριτική που ασκήθηκε σε παρόμοιες τάσεις κατά την ίδια περίοδο όπου επικρατεί το ρεύμα της πολιτισμικής κριτικής στην ανθρωπολογία. Εξετάζονται η «εθνογραφική στροφή» στην τέχνη, οι καλλιτεχνικές παρεμβάσεις σε συγκεκριμένους τόπους και, γενικότερα, μια σειρά θεμάτων που αφορούν την καθημερινή ζωή και την παραγωγή πολιτισμού όπου οι καλλιτεχνικοί πειραματισμοί συναντούν τις ανθρωπολογικές διερευνήσεις (μουσεία και θεσμική κριτική, υλικός πολιτισμός και θεωρίες περί δράσης των πραγμάτων, σώμα, αισθήσεις και καθημερινές πρακτικές, τέχνη και πολιτική).

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 613

Από το αναλογικό στο ψηφιακό: μια εισαγωγή στις Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες

Δέσποινα Βαλατσού (Πανεπ. υπότροφος)

Στόχος του μαθήματος είναι να εισαγάγει τους φοιτητές στο νεοαναδυόμενο γνωστικό πεδίο των Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Επιστημών, μελετώντας τις βασικές θεωρητικές έννοιες, τις μεθόδους και τις πρακτικές που το χαρακτηρίζουν. Θα συζητηθούν ερωτήματα όπως ενδεικτικά «Τι είναι οι ψηφιακές ανθρωπιστικές επιστήμες;», «Ποια είναι η ιστορία τους;», «Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά τους;», «Υπάρχουν κριτικές προσεγγίσεις στο νέο αυτό γνωστικό πεδίο και ποιες είναι αυτές;». Στο πλαίσιο του μαθήματος θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν πολλά DH projects.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 614

Η διαχρονικότητα της Παιδαγωγικής Επιστήμης στην εκπαιδευτική διαδικασία

Μόνικα Παπά, μέλος ΕΔΙΠ, TET ΑΣΚΤ (ανάθεση)

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα μελετηθούν: η εποχή του πραγματισμού (οι απόψεις του Ρατιχίου, η συμβολή του Κομενίου), η εποχή του διαφωτισμού (ο εμπειρισμός του J. Locke, ο φυσιολογισμός του J.J. Rousseau), ο νεότερος ανθρωπισμός (ο φιλανθρωπισμός του Basedow, ο κατεξοχήν ανθρωπισμός, η συμβολή του Pestalozzi, η συμβολή του Frobel, ενοποίηση της ζωής στην εργασία, το παιχνίδι), η θεμελίωση της παιδαγωγικής επιστήμης (η συμβολή του Schleiermacher, το σύστημα του Herbart, ο ψυχικός κόσμος, το διδακτικό σύστημα, κριτική του ερβαρτιανού συστήματος), η

σύγχρονη παιδαγωγική και διδακτική σκέψη, J. Dewey (ο πραγματισμός, πορεία της διδασκαλίας, η κοινωνικοποίηση του σχολείου, καθοδηγούμενη αυτενέργεια, η συμβολή του G. Kerschensteiner, ελεύθερη διανοητική εργασία, γνωρίσματα της σχολικής εργασίας), το σχολείο ενέργειας (το σύστημα του Claparede, ατομικές διαφορές, αρχές της λειτουργικής αγωγής, έννοια και έρευνα της ευφυΐας, η συμβολή του Dottrens, προσωπική και κοινωνική αγωγή, η μέθοδος Decroly, η ελεύθερη ομαδική εργασία, η θεωρία του Blonskij, παράμετροι του Βιομηχανικού σχολείου, η οργάνωση του σχολείου), η αντιαυταρχική αγωγή (βασικές αρχές της αντιαυταρχικής αγωγής, κριτική του Summerhill, η κριτική του E. Fromm), η αμφισβήτηση του σχολείου (η φαινομενολογία του σχολείου, Ivan Illich).

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 220

Θεωρία και κριτική της τέχνης στην πράξη

Κώστας Ιωαννίδης

Σεμιναριακός κύκλος που εστιάζεται στη συζήτηση σημαντικών κειμένων της κριτικής/θεωρίας της τέχνης από τα μέσα του 20ού αιώνα μέχρι και σχετικά πρόσφατα και κατόπιν στην παραγωγή από την πλευρά των φοιτητών κειμένων για τρέχουσες εκθέσεις. Στο πρώτο μέρος του μαθήματος θα τεθούν υπό συζήτηση κείμενα της δεκαετίας του 1950 για τη ζωγραφική του Αφηρημένου Εξπρεσιονισμού (Cl. Greenberg, H. Rosenberg, M. Fried), το “Other Criteria” του L. Steinberg όπου απαντά πρώιμα (1972) ο όρος «μεταμοντερνιστική πρακτική», κείμενα του B. ο’ Doherty από τη δεκαετία του 1970 και του 1980 και άρθρα από τον κύκλο του περιοδικού October από τη δεκαετία του 1980 και μετά. Στόχος του πρώτου αυτού μέρους είναι να ανιχνευθεί ιστορικά το υπέδαφος της τρέχουσας θεωρητικής παραγωγής. Στο δεύτερο μέρος οι φοιτητές θα κληθούν να επιλέξουν μια έκθεση και να γράψουν γι’ αυτήν.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 221

Η τέχνη ως οικολογική ανταπόκριση: πορτραίτα γυναικών από τον Leonardo στην Bio Art

Ασημίνα Κανιάρη

Το μάθημα αποσκοπεί οι φοιτητές να σταθούν κριτικά στις έννοιες ‘φύση’, ‘τοπίο’, ‘πρόσωπο’, ‘βιολογία’, ‘τέχνη’, ‘τεχνική’, ‘τεχνητό’, ‘μηχανή’, ‘μηχανικό’ σε σχέση με την ιστορία και θεωρία αλλά και ιστοριογραφία της τέχνης από το 19ο αιώνα έως σήμερα αναφορικά με τη μελέτη περίπτωσης των πορτραίτων γυναικών της Αναγέννησης των Leonardo και Botticelli στο πλαίσιο ερμηνευτικών και καλλιτεχνικών προσεγγίσεων από το 19ο αιώνα έως σήμερα σε διάλογο με την ιδέα της οικολογίας.

Εκκινώντας από την ερμηνεία των πορτραίτων γυναικών της Αναγέννησης ως εικόνων που αναδεικνύουν την ενότητα φύσης και ανθρώπου στην αισθητική θεωρία και ιστοριογραφία της τέχνης όπως αυτή διαμορφώνεται από το 19ο αιώνα και μετά στα κείμενα των Pater, Warburg, Kemp, Didi-Huberman, Papapetros, θα σταθούμε κριτικά στην ιδέα αυτή και θα εξετάσουμε πτυχές και ζητήματα της τέχνης και αισθητικής θεωρίας του 19ου και 20ού αιώνα που συνδέονται με την παρακαταθήκη των εικόνων αυτών, κυρίως αναφορικά με τους Leonardo και Botticelli. Τέλος, θα προσπαθήσουμε να διερευνήσουμε συνδέσεις ανάμεσα στην ιδέα αυτή και σύγχρονες προσεγγίσεις που απορρέουν από τη σύγχρονη τέχνη και αποτυπώνονται στο πεδίο της θεωρίας και αφορούν στην ιδέα της τέχνης ως μορφή οικολογικής ανταπόκρισης (art as ecological response). Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στο λόγο περί περί εμβίων μέσων (living media), που αποτυπώνεται στη σύγχρονη τέχνη τα τελευταία χρόνια, και στην Bio Art, ως κριτική ενός κυρίαρχου ανθρωποκεντρικού τρόπου αντίληψης και πρόσληψης των σχέσεων ανθρώπου και φυσικού κόσμου, αλλά και στους τρόπους που η τέχνη ανθίσταται ή ασκεί κριτική στην κατίσχυση της μηχανής και του μηχανικού στο πεδίο της ανθρώπινης εμπειρίας και καλλιτεχνικής παραγωγής (σε συνέχεια ίσως με την τέχνη του 19ου αιώνα).

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 209

Νεοελληνική Τέχνη: πρώτο μισό του 20ού αιώνα

Αλέξανδρος Τενεκετζής (Πανεπ. υπότροφος)

Στόχος του μαθήματος είναι η επισκόπηση της νεοελληνικής τέχνης κατά το α' μισό του 20^{ου} αιώνα και η ανίχνευση των ποικίλων εκφάνσεών της σε σχέση με τα ευρωπαϊκά καλλιτεχνικά κινήματα. Η πολυπλοκότητα και η αντιφατικότητα που χαρακτηρίζει την τέχνη στη συγκεκριμένη περίοδο θα εξεταστεί μέσα από το έργο των

σημαντικότερων καλλιτεχνών της, εστιάζοντας στην τοπιογραφία, καθώς και στις έννοιες της παράδοσης και του μοντερνισμού σε σχέση με τη Γενιά του '30 και την εθνικιστική ιδεολογία της εποχής.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 217

Τόσο μακριά και τόσο κοντά: Βυζάντιο & Βενετία (11^{ος} – 15^{ος} αιώνας)

Καλλιρρόη Λινάρδου

Η Κωνσταντινούπολη και η Βενετία, οι πιο πλούσιες και εμβληματικές χριστιανικές πόλεις του μέσου και ύστερου Μεσαίωνα, απείχαν πολλά ναυτικά μίλια η μία από την άλλη και τουλάχιστον έξι εβδομάδες ταξιδιού δια θαλάσσης. Παρόλα αυτά οι τύχες τους δέθηκαν από μια μακρόχρονη παράδοση, αμοιβαίες αμυντικές ανάγκες, το εμπόριο και τον πολιτισμό. Σκοπός του σεμιναριακού μαθήματος είναι να εξετάσει την αμφίθυμη και πολυτάραχη σχέση ανάμεσα στις δύο εμβληματικές πόλεις αλλά και το συμβολικό τους αποτύπωμα, όπως αυτά μαρτυρούνται μέσα από την τέχνη.

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 710

Κοινωνιολογία της Τέχνης

Φανή Παραφόρου

Αντικείμενο του σεμιναρίου είναι η σχέση μεταξύ κοινωνίας και τέχνης και οι ποικίλες απόπειρες θεωρητικής πραγμάτευσής της. Στο πρώτο μέρος του σεμιναρίου, το οποίο συνίσταται στην εποπτικού χαρακτήρα εισαγωγή στην ιστορία της κοινωνιολογικής προσέγγισης της τέχνης, θα διερευνήσουμε τον τρόπο που η κοινωνική θεωρία έχει πολλές φορές -περιστασιακά ή συστηματικά- επικαλεστεί την τέχνη (λογοτεχνία, μουσική, εικαστικά κ.λπ.) και την αισθητική προκειμένου να «δοκιμάσει» τα εκάστοτε θεωρητικά της εργαλεία (μαρξιστική παράδοση, Georg Simmel, Max Weber, Walter Benjamin, Σχολή της Φρανκφούρτης κ.λπ.). Στη συνέχεια, θα ανιχνεύσουμε σε διάσπαρτες περιπτώσεις προσεγγίσεων από πλευράς της φιλοσοφίας και της θεωρίας του πολιτισμού (Roland Barthes, Michel Foucault, Jean Baudrillard, Clifford Geertz κ.λπ.) τον τρόπο που αυτές συμβάλλουν στη συγκρότηση μιας 'κοινωνιολογίας της τέχνης'. Τέλος, θα ανασυγκροτήσουμε τις συστηματικές προσπάθειες από πλευράς της κοινωνιολογίας να παρατηρήσει και να περιγράψει την τέχνη ως κοινωνία, τοποθετώντας στο επίκεντρο βασικές έννοιες του Pierre Bourdieu και

παρακολουθώντας τη συστηματική θεωρητική και ερευνητική ενασχόλησή του με την τέχνη (λογοτεχνία, εικαστικά) και τους τρόπους ανάδυσης του «καλλιτεχνικού πεδίου».

Σ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ 402

Τέχνη και Αρχιτεκτονική στην εποχή του Ψυχρού Πολέμου

Κωνσταντίνα Κάλφα (Πανεπ. υπότροφος)

Το μάθημα εξετάζει την ιδεολογική χρήση της τέχνης και της αρχιτεκτονικής από το 1937 (έτος της Διεθνούς Έκθεσης του Παρισιού) ως το 1991 όταν, μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου, ολοκληρώνεται η μετάβαση από το διπολικό καθεστώς σε μια νέα συνθήκη διακυβέρνησης του κόσμου. Εξετάζεται ευρύτερα η μετατροπή της τέχνης και της αρχιτεκτονικής σε εργαλείο πολιτικής προπαγάνδας από τις δύο υπερδυνάμεις της εποχής: τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, τη Σοβιετική Ένωση και τους δορυφόρους τους. Αφενός, η τέχνη, το ντιζάιν και οι πιο «λαϊκές» μορφές επικοινωνίας (κόμικς, αφίσες κ.λπ.) μετατρέπονται με μεγαλύτερη αμεσότητα σε εργαλεία πολιτικής ρητορικής. Αφετέρου, η αρχιτεκτονική καλείται να ικανοποιήσει ανάγκες οικιστικών συνόλων, δημόσιων κτιρίων, εμπορικών κέντρων, ξενοδοχειακών συγκροτημάτων, στρατιωτικών εγκαταστάσεων και μνημείων στο δημόσιο χώρο, χρησιμοποιώντας σαφώς προσδιορισμένα σχεδιαστικά ιδιώματα και στον ανατολικό και στο δυτικό κόσμο. Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αυτής της διττής προσέγγισης ή των δύο όψεων του ίδιου νομίσματος, μεταξύ «δημοκρατικής» διαφάνειας και νέας μνημειακότητας, αποτελεί το Βερολίνο κατά τη διάρκεια της μεταπολεμικής ανοικοδόμησης. Και οι δύο όμως κατευθύνσεις έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό: αντίθετα από τη μεσοπολεμική αλλά και μεταπολεμική καθεστωτική αρχιτεκτονική του κλασικιστικού «σοσιαλιστικού ρεαλισμού», αποδέχονται το μάθημα της μοντέρνας αρχιτεκτονικής και προσπαθούν να το χειραγωγήσουν αναλόγως. Στις χώρες του Συμφώνου της Βαρσοβίας κυριαρχεί περισσότερο η μπρουταλιστική προσέγγιση που υιοθετεί το οπλισμένο σκυρόδεμα ως κύριο κατασκευαστικό υλικό, με προπαγανδιστική έμφαση και παράλληλα με πρωτότυπο χειρισμό του εξπρεσιονιστικού ιδιώματος.

Θα επιδιωχθεί η εξέταση του φαινομένου και στην Ελλάδα, π.χ. με την ανάλυση εμβληματικών κτιρίων όπως η Πρεσβεία των ΗΠΑ στην Αθήνα και το ξενοδοχείο Χίλτον ως εκφράσεων αυτής της κατεύθυνσης.

ΣΤ' εξάμηνο

Υποχρεωτικά 3 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ και 1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 616

Εισαγωγή στην τέχνη του θεάτρου

Γρηγόρης Ιωαννίδης, Επίκ. Καθηγητής ΕΚΠΑ (ανάθεση)

Τέχνη, τέχνες και καλές τέχνες, οι «δίστιγμες» τέχνες: μουσική - χορός - θέατρο, σχέση του θεάτρου με τις άλλες τέχνες, ο ανθρωπολογικός πυρήνας του θεάτρου, ανάλυση της συνθετικότητας και συλλογικότητας της θεατρικής τέχνης, της συγχρονικότητας παραγωγής και λήψης στη θεατρική παράσταση, εισαγωγή στη μορφολογία και φαινομενολογία του θεάτρου και του δράματος, ιδιότυπες μορφές θεάτρου, γενική θεώρηση των περιόδων του παγκοσμίου θεάτρου, οι φάσεις του ευρωπαϊκού και του νεοελληνικού θεάτρου, η θεατρικότητα του θεάτρου και του κοινωνικού βίου.

Θεατρική παραγωγή: Από τη συγγραφή ενός θεατρικού έργου στη σκηνοθεσία. Σχολές σκηνοθεσίας. Βασικοί συντελεστές της θεατρικής παράστασης: Παραγωγή, Σκηνογραφία, Φωτισμός και Μουσική. Ο ηθοποιός και η υποκριτική τέχνη. Χρόνος και χώρος στο θέατρο. Θεατρική Κριτική. Κοινό και θεατές.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 612

Άνθρωποι εν κινήσει: διεθνικές προσεγγίσεις στη νεώτερη και σύγχρονη ιστορία

Άντα Διάλλα

Συνήθως οι ιστορίες που αφηγούμαστε για τη νεώτερη και σύγχρονη εποχή έχουν ως πλαίσιο αναφοράς το έθνος και τη σημασία του για τη νεωτερικότητα. Τι συμβαίνει όμως εάν αλλάξει το πλαίσιο έρευνας και αντί για τα κλειστά σύνορα εξετάσουμε την διαδικασία της νεωτερικότητας ή των νεωτερικοτήτων εμφανίζοντας στη διαπερατότητα των συνόρων; Στο μάθημα, με μεθοδολογικό εργαλείο τη βιογραφία, θα συζητηθεί η κινητικότητα των ανθρώπων που στη εποχή της επιτάχυνσης όλων των μέσων επικοινωνίας διέσχιζαν κρατικά, εθνικά και πολιτισμικά σύνορα. Το ευρύτερο πλαίσιο για την πραγμάτευση του θέματος θα διαγραφεί με την εξέταση εννοιών όπως αυτοκρατορία, αποικιοκρατία, παγκοσμιοποίηση.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 022

Ρομανική τέχνη (11^{ος}-12^{ος} αιώνας)

Καλλιρρόη Λινάρδου

Στόχος του μαθήματος είναι η επισκόπηση των εξελίξεων στην τέχνη του δυτικοευρωπαϊκού Μεσαίωνα κατά τους 11^ο και 12^ο αιώνες. Το ρομανικό (Romanesque) υφολογικό ιδίωμα κυριάρχησε για περίπου 200 χρόνια και παρά το γεγονός ότι εκφράστηκε με κατά τύπους διαφοροποιήσεις και προσαρμογές, παραμένει μια διακριτή περίοδος στην ιστορία της τέχνης του δυτικού Μεσαίωνα. Θα εξεταστούν τα βασικά χαρακτηριστικά της ναοδομίας, η τέχνη και ο πολιτισμός των μεγάλων προσκυνηματικών κέντρων, οι εξελίξεις στη μνημειακή ζωγραφική και τα έργα μικροτεχνίας και η ρομανική γλυπτική (αρχιτεκτονική γλυπτική και ολόγλυφα λατρευτικά αντικείμενα) σε συνάρτηση με τις κοινωνικές και ιστορικές εξελίξεις που σφράγισαν τη συγκεκριμένη περίοδο.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 611

Διδακτική μεθοδολογία στην εκπαίδευση

Μόνικα Παπά, μέλος ΕΔΙΠ, TET ΑΣΚΤ (ανάθεση)

Το μάθημα εξετάζει τα ακόλουθα ζητήματα: ιστορικό και φιλοσοφικό πλαίσιο της διδασκαλίας, οργανωτικές διαστάσεις στο μεθοδολογικό σχεδιασμό του σχολείου, μοντέλα διδασκαλίας, σκοποί και στόχοι της διδασκαλίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αναλυτικά προγράμματα και curricula στην κοινωνία της γνώσης, λειτουργική και επιστημονική διάσταση, ολιστικό-οικολογικό Αναλυτικό Πρόγραμμα, η φαντασία και η δημιουργικότητα στο σχολείο, διδακτικές αρχές μεθοδολογίας, στρατηγικές διδασκαλίας, δασκαλοκεντρική διδασκαλία, μαθητοκεντρική διδασκαλία, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, διαφοροποιημένη διδασκαλία, διαχρονικό, επικοινωνιακό, διαθεματικότητα, ο ρόλος του εκπαιδευτικού.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 013

Ζητήματα Ιστορίας Αρχαίας Τέχνης: Μετασχηματισμοί του κλασικού

Παναγιώτης Κωνσταντινίδης (Πανεπ. υπότροφος)

Από τα ελληνορωμαϊκά χρόνια μέχρι σήμερα η κλασική παράδοση αποτελεί κομβικό σημείο αναφοράς για τη συγκρότηση, αναδιαμόρφωση και μετεξέλιξη της δυτικής τέχνης. Στο μάθημα θα παρουσιασθούν και συζητηθούν σημαίνοντα ορόσημα της εικαστικής πρόσληψης του κειμενικού και υλικού πολιτισμού της κλασικής αρχαιότητας από τη ρωμαϊκή έως τη σύγχρονη εποχή και θα δοθεί βάρος στην ανάλυση των ιστορικών και καλλιτεχνικών συμφραζομένων εντός των οποίων λαμβάνει χώρα η

συνάντηση «κλασικού» και (εκάστοτε) «σύγχρονου». Με αυτό τον τρόπο, οι προσληπτικές διαδικασίες δεν θα εξετασθούν υπό την οπτική γωνία μιας *στατικής-μιμητικής* ενσωμάτωσης αρχαίων εικονογραφικών θεμάτων και τεχνικών αλλά ως μια *δυναμική-δημιουργική*, συνεχώς ανανεούμενη και ανακαθοριζόμενη ενασχόληση με το κλασικό, μέσω της οποίας καλλιτέχνες, παραγγελιοδότες και θεατές αναδιατάσσουν και επανερμηνεύουν την κλασική κληρονομιά σύμφωνα με τα εικαστικά, ιστορικά, ιδεολογικά και κοινωνικά προτάγματα που επιθυμούν να διατυπώσουν. Πέραν του δυτικοευρωπαϊκού χώρου, θα συζητηθεί παραδειγματικά και η ελλαδική πρόσληψη του κλασικού στη γλυπτική, ζωγραφική και αρχιτεκτονική του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα. Συνεπώς, το μάθημα μελετώντας τη δυναμική δομή της προσληπτικής λειτουργίας συνδράμει στην πληρέστερη κατανόηση τόσο του *αρχαίου* ως προσλαμβανόμενου όσο και του *σύγχρονου* ως προσλαμβάνοντος.

Δ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 505

Ρομαντισμός: Φιλοσοφία, Τέχνη, Κοινωνία (Δεν θα διδαχθεί.)

Φανή Παραφόρου

Ο Ρομαντισμός αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κινήματα της ευρωπαϊκής πολιτισμικής ιστορίας, το οποίο οδήγησε τον άνθρωπο σε ένα ριζοσπαστικό τρόπο αυτοαντίληψης. Η αναζήτηση της προσωπικής έκφρασης, η έντονη σχέση με τη φύση, η νοηματοδότηση των συναισθημάτων έναντι της λογικής, η πριμοδότηση της φαντασίας και του ονείρου, που συνεπάγεται την ανατροπή παραδοσιακών αντιλήψεων αναφορικά με το τι είναι αντικειμενικό και έγκυρο, και οι κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις των παραπάνω είναι μόνο κάποια από τα χαρακτηριστικά του κινήματος, αποτυπώσεις των οποίων εντοπίζονται στη φιλοσοφία, την πολιτική αλλά και την τέχνη του 20ού αιώνα. Μετά από μια εισαγωγή στην ιστορία και τα βασικά χαρακτηριστικά του ρομαντικού κινήματος, η διάλεξη διερευνά αφενός τον Ρομαντισμό ως φαινόμενο στη συστηματική του συνάφεια σε σχέση με το παρόν και αφετέρου ψηλαφεί την ιδιότυπη επιστροφή ρομαντικών εκφάνσεων στη μοντέρνα και σύγχρονη τέχνη.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 619

Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις των κόμικς

Γιάννης Κουκουλάς (Πανεπ. υπότροφος)

Το μάθημα επικεντρώνεται στην Ιστορία του μέσου των κόμικς από τις αρχές του δέκατου ένατου αιώνα μέχρι σήμερα. Αρχικά εξετάζονται οι πρώτες απόπειρες αφήγησης έντυπων εικονογραφημένων ιστοριών από πρωτοπόρους όπως ο Hogarth, ο Töppfer, ο Von Goetz, καθώς και τα λαϊκά εικονογραφημένα φυλλάδια (Epinal, Penny Dreadfuls κ.ά.) με κόμικς ηθογραφικού περιεχομένου και μυθοπλασιών φαντασίας κυρίως για παιδιά. Στη συνέχεια μελετώνται τα κόμικς της «μοντέρνας» εποχής στις εφημερίδες μεγάλης κυκλοφορίας των ΗΠΑ (Richard Outcault, Winsor McCay, George Herriman, Frank King κ.ά.), η ηρωική εποχή των περιπετειωδών κόμικς μέχρι το 1938 (Nowlan – Calkins, Segar, Crane, Falk, Gray κ.ά.) και η σχέση τους με την εποχή της Μεγάλης Κρίσης, τα υπερηρωικά κόμικς που εμφανίστηκαν ταυτόχρονα με τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η μακαρθική υστερία και η μεταπολεμική λογοκρισία (Comics Code Authority), το έργο του Harvey Kurtzman και η εμφάνιση των κόμικς – παρωδιών, το ανατρεπτικό Underground ρεύμα των δεκαετιών του 1960 και 1970 (Crumb, Shelton, Rodriguez κ.ά.). Κατάληξη είναι τα σύγχρονα εναλλακτικά κόμικς που απευθύνονται σε ενήλικους αναγνώστες με πλούσια θεματολογία κοινωνικού περιεχομένου. Παράλληλα, εξετάζονται οι θεωρητικές απόψεις που έχουν διατυπωθεί για τη διαμόρφωση και την εξέλιξη της γλώσσας και των τεχνικών του μέσου, καθώς και οι σχέσεις των κόμικς με τις υπόλοιπες εικαστικές, οπτικές και αφηγηματικές τέχνες.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 216

Ζωγραφική και φωτογραφία στο τέλος του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα

Κώστας Ιωαννίδης

Στο σεμινάριο αυτό θα διερευνηθεί η συζήτηση γύρω από τη φωτογραφία ως τέχνη στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ου αιώνα. Είναι μια κρίσιμη περίοδος αυτή για τις καλλιτεχνικές φιλοδοξίες της τέχνης καθώς οι επιφυλάξεις εναντίον μιας τέτοιας προοπτικής εξακολουθούν από τη μία να υφίστανται, συνέχεια λίγο πολύ της σχετικής συζήτησης των μέσων του 19ου αιώνα, αλλά ταυτόχρονα είναι και τα χρόνια διεθνούς κυριαρχίας του Πικτοριαλισμού, οι εκπρόσωποι του οποίου συστηματικά επιχειρηματολόγησαν με λόγια και έργα υπέρ της ισότιμης θέσης της φωτογραφίας δίπλα στη γηραιά αδερφή της τη ζωγραφική. Η σχετική επιχειρηματολογία που θα αναλυθεί είτε υπέρ είτε κατά των φιλοδοξιών της φωτογραφίας θα επεκταθεί και στην

ανίχνευση πρακτικών άλλων τεχνών όπως η λογοτεχνία της περιόδου που υιοθετώντας ενίοτε μια “φωτογραφική ματιά” συνέβαλαν στην ενίσχυση της θέσης της φωτογραφίας στο στερέωμα των τεχνών.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 215

Προκολομβιανοί Πολιτισμοί και Τέχνη

Αρτούρο Βάργκας, Αναπλ. Καθηγητής ΕΚΠΑ (ανάθεση)

Στο σεμινάριο εξετάζονται ζητήματα όπως:

- Ποιοι ήταν οι «πολιτισμοί των Άνδεων»;
- Ποιο ήταν το μείζον στοιχείο της προκολομβιανής ζωής και γιατί;
- Πώς τα καθημερινά αντικείμενα διαμεσολαβούν συγκινήσεις και αποκτούν συμβολικό χαρακτήρα, συντελώντας στην πραγματοποίηση μιας γνωριμίας με την άγνωστη, για τα ελληνικά δεδομένα, τέχνη των προκολομβιανών χωρών;

Σ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ 401

Ζητήματα Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής: Κείμενα, ιστοριογραφία και πολιτική της αρχιτεκτονικής από το 1945 ως σήμερα

Κωνσταντίνα Κάλφα (Πανεπ. υπότροφος)

Το μάθημα παρακολουθεί την ιστορική και θεωρητική ανασυγκρότηση των αντικειμένων της αρχιτεκτονικής από το 1945 ως και σήμερα, μέσα από την εξέταση της λεκτικής τεκμηρίωσης των αρχιτεκτονικών τεχνημάτων, των ποικίλων αναπαραστάσεων τους, των προφορικών μαρτυριών, των δημοσιευμένων σχολιασμών –με λίγα λόγια, των κατατεθειμένων λόγων (αρχιτεκτονικών και ‘έξω-αρχιτεκτονικών’) που πάντοτε συνοδεύουν τα τελικά αρχιτεκτονικά έργα. Ακόμη μέσα από τα πρόσωπα, που από ορισμένη θέση (στα πλαίσια ενός ορισμένου κινήματος ή ρεύματος και παίζοντας έναν ορισμένο κοινωνικό ρόλο), τους έχουν καταθέσει. Εκεί, αναζητεί τους πολύπλοκους μηχανισμούς κεντρικής παραγωγής και εδραίωσης του αρχιτεκτονικού νοήματος και των διαφόρων αρχιτεκτονικών Ιδεολογημάτων. Αναζητεί ακόμα τους μηχανισμούς διάχυσής τους, της κυκλοφορίας τους μέσα στα διεθνή δίκτυα με ιδιαίτερη έμφαση στη διάχυση και πρόσληψή τους από το ελληνικό παράδειγμα. Αναζητεί την κυρίαρχη κάθε φορά θεώρηση για την αρχιτεκτονική, έχοντας ως οδηγό το ότι ο πολιτισμός μας αντλεί και μοιράζει αυτή τη θεώρηση μέσα στις ευρύτερες ταξινομήσεις του, μέσα στις αντιλήψεις του και στις θεωρήσεις του των άλλων πεδίων, των επιστημών, των τεχνών, της γλώσσας του. Εντασσόμενο στις

σύγχρονες θεωρητικές αναζητήσεις, προσλαμβάνει την αρχιτεκτονική στην ευρεία, πολιτισμική της διάσταση.

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 707

Αισθητική του μεταμοντέρνου

Θωμάς Συμεωνίδης (Πανεπ. υπότροφος)

Το σεμινάριο εστιάζει στο πολυσχιδές φαινόμενο του μεταμοντερνισμού, διερευνώντας τα αίτια και τις επιπτώσεις του και υποβάλλοντας σε συστηματικό έλεγχο τις θεμελιώδεις αρχές που διέπουν την αισθητική θεωρία του. Το μάθημα στηρίζεται στην αποσαφήνιση των απόψεων ορισμένων αντιπροσωπευτικών στοχαστών του μεταμοντερνισμού όπως ο Μισέλ Φουκό, ο Ζαν-Φρανσουά Λυοτάρ και ο Ζακ Ντερριντά, καθώς και στη μελέτη της επιρροής που άσκησε ο μεταμοντερνισμός στις εικαστικές τέχνες, στην αρχιτεκτονική και στη λογοτεχνία. Έμφαση δίδεται στην ανάδειξη σημείων σύγκλισης, συνέχειας ή ρήξης με τον μοντερνισμό· στην κριτική και τις ενστάσεις που έχουν διατυπωθεί κατά του μεταμοντερνισμού· καθώς και στο σύνθετο θεωρητικό τοπίο που διαμορφώνεται στη συνέχεια.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 908

Μουσειολογία

Υπεύθυνη καθηγήτρια: Άντα Διάλλα

Διδασκαλία μαθήματος: Μιχαήλ Δουλγερίδης

Το μάθημα έχει ως σκοπό τη γνωριμία και εξοικείωση των μελλοντικών ιστορικών τέχνης με:

- α) Τις σύγχρονες τάσεις της μουσειολογίας (Αρχιτεκτονικό κέλυφος, εκθεσιακούς χώρους μουσείων κτλ.).
- β) Το σύγχρονο εκπαιδευτικό ρόλο των μουσείων ως χώρων δια βίου μάθησης και τις προεκτάσεις τους σε όλες τις κοινωνικές ομάδες συμπεριλαμβανομένων των μειονοτήτων (ΑμΕΑ, μετανάστες κλπ.).
- γ) Τη συμβολή της κοινωνιολογίας και της ψυχολογίας ως εργαλεία προσέγγισης του κοινού για τη διάχυση της πολιτιστικής ανάτασης και ευεξίας.
- δ) Την αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογιών στην υπηρεσία της πολιτιστικής και πολιτικής του μουσείου (στην Ιαπωνία, για παράδειγμα, με καλώδια αλλά και με οπτικές ίνες μεταδίδονται πληροφορίες για όλες τις δραστηριότητες του μουσείου. Μια αέναη δυνατότητα γνώσης και ανάγνωσης των εκθεμάτων του μουσείου. Ακόμα σε αρκετά

μουσεία η περιήγηση γίνεται εκτός των χώρων του μουσείου, με τη βοήθεια της τρισδιάστατης οπτικής εμπειρίας, VR / Intelligent Museum).

ε) Το Marketing στους χώρους του Μουσείου.

Το μάθημα καλύπτει ένα ευρύτατο φάσμα θεμάτων, τόσο μέσω θεωρητικών διαλέξεων όσο και μέσω επισκέψεων σε μουσείο με ιδιαίτερο μουσειολογικό ενδιαφέρον.

Ζ' εξάμηνο

Υποχρεωτικά 3 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ και 1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ή

2 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ, 1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ και 1 ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 005

Θεωρία της Τέχνης της Ιταλικής Αναγέννησης

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου

Στο μάθημα αυτό παρουσιάζονται σημαντικές αντιλήψεις και θεωρίες της τέχνης της Αναγέννησης, όπως των Alberti, Leonardo, Castiglione, Vasari, Dolce, Aretino, Federico Zuccaro, Cellini. Τα κείμενά τους συζητούνται σε σχέση με σημαντικές ιδέες της περιόδου, που αφορούν στην *istoria*, στο σχέδιο, στο χρώμα, στην προοπτική, στην έκφραση, στη «ρεαλιστική» αποτύπωση της φύσης, στη μίμηση αρχαίων προτύπων, στο κύρος και στη συγκριτική σημασία της ζωγραφικής (*paragone*), στις έννοιες *sprezzatura*, *facilità*, *grazia*. Συζητούνται επίσης εξελικτικά σχήματα, π.χ. των Vasari και Dolce, όπως και ο βασικός προβληματισμός ανάμεσα στους θεωρητικούς της περιόδου, που αφορά στην αξιολογική σύγκριση ανάμεσα στη φλωρεντινή και στη βενετσιάνικη τέχνη. Οι πρωτογενείς αυτές θεωρίες εξετάζονται επίσης μέσα από μεταγενέστερες θεωρητικές και κριτικές τοποθετήσεις έως και του 21ου αιώνα.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 018

Διδακτική της Ιστορίας της Τέχνης

Υπεύθυνος Καθηγητής: Νίκος Δασκαλοθανάσης

Διδασκαλία: Ανδρέας Ιωαννίδης

Θα ασχοληθούμε με τον τρόπο που νοσηματοδοτούνται οι εικαστικές μορφές και τα υλικά τους: σχέδιο, χρώμα, υφή, σύνθεση, χώρος ...

Παράλληλα θα γίνεται αναφορά στο ιστορικό πλαίσιο του έργου και ότι περιλαμβάνει αυτό: οικονομία, κοινωνικές σχέσεις, ιδεολογίες (θρησκεία, πολιτική κ.λπ.) και πώς μεταπλάθονται σε εικαστική φόρμα. Πώς αποδίδονται δηλαδή μέσω της άρρηκτης εικαστικής γλώσσας.

Θα επικεντρωθούμε σε μεγάλες πολιτισμικές ενότητες πριν τον Μοντερνισμό, Αίγυπτο, αρχαιότητα, Μεσαίωνα (δυτικό και ανατολικό), Αναγέννηση και εξής, μέχρι τον Ρομαντισμό, τότε δηλαδή που το υποκείμενο-δημιουργός είναι, άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο, συλλογικής υφής και όχι ατομικής.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 007

Από τον Αφηρημένο Εξπρεσιονισμό στη Σύγχρονη Τέχνη

Ειρήνη Γερογιάννη (Πανεπ. υπότροφος)

Στο μάθημα θα διδαχτεί η ιστορία της τέχνης στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ, από το μεταπολεμικό μοντερνισμό (Αφηρημένος Εξπρεσιονισμός / Σχολή της Νέας Υόρκης) ως τις σύγχρονες τάσεις των τελευταίων δεκαετιών, και θα επιχειρηθεί μία εισαγωγική προσέγγιση της συζήτησης γύρω από το “μεταμοντέρνο”. Η δομή του μαθήματος περιστρέφεται γύρω από την εξέταση της τέχνης στο ιστορικό και κοινωνικοπολιτικό της συγκείμενο, και αρθρώνεται, συνδυαστικά, γύρω είτε από καλλιτεχνικά κινήματα είτε από θεματικές που απασχολούν καλλιτέχνες που χρησιμοποιούν διαφορετικά μέσα ή συνδυασμό μέσων (επιτέλεση, εγκαταστάσεις, φωτογραφία, ζωγραφική κ.ά.).

Σε αυτό το πλαίσιο, θα θιγούν ζητήματα, μεταξύ των οποίων, η προσπάθεια της καθιέρωσης της μεταπολεμικής παράδοσης του μοντερνισμού από τις ΗΠΑ στο πλαίσιο και της πολιτιστικής πολιτικής τους εν μέσω Ψυχρού Πολέμου, η συζήτηση για την απάντηση των “νέο-πρωτοποριών”, η σχέση τους με τη ‘χαμηλή’ κουλτούρα, η τάση του επιστημονισμού στην τέχνη, η θεσμοποίηση και εμπορευματοποίηση της τέχνης την εποχή της παγκοσμιοποιημένης αγοράς και η θέση των καλλιτεχνών, το ζήτημα των ταυτοτήτων, επιτόπια τέχνη και δημόσιος χώρος / σφαίρα, το πολιτικό στη σύγχρονη τέχνη, η εξέλιξη ‘παραδοσιακών’ μέσων, όπως η ζωγραφική και η γλυπτική, και η εμφάνιση νέων (βίντεο art).

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 023

Ιστορία Τέχνης και Θεσμοί

Χριστίνα-Γαρυφαλλιά Δημακοπούλου (Πανεπ. υπότροφος)

Εστίαση σε ζητήματα που αφορούν την αμφίδρομη σχέση μεταξύ τέχνης και θεσμικού πλαισίου (πανεπιστήμιο, μουσείο, συλλογές, νομοθεσία, εκδοτική δραστηριότητα, επιστημονικοί και επαγγελματικοί φορείς, συνέδρια) εντός του οποίου συγκροτούνται τάσεις και ρεύματα που εξετάζει η ιστορία της τέχνης από τον 19ο αιώνα έως την εποχή μας. Ιδιαίτερα ενδιαφέρει η περίπτωση της Ελλάδας.

Δ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 504

Εφαρμογές Κοινωνιολογίας της Τέχνης

Φανή Παραφόρου

Εκκινώντας από τη διαμάχη σχετικά με την κοινωνιολογία της τέχνης ως θεωρητική ή εμπειρική επιστήμη (Theodor Adorno vs Alphonse Silberman), η διάλεξη διερευνά τη σχέση ανάμεσα στη θεωρία, την εμπειρική έρευνα και την εφαρμογή στο πλαίσιο τριών

συγκεκριμένων παραδειγμάτων κοινωνιολογικής πραγμάτευσης της τέχνης• συγκεκριμένα, θα εστιάσουμε στην εκλεκτική συγγένεια του Pierre Bourdieu (η τέχνη ως «πεδίο») με τη μαθήτριά του Nathalie Heinich (η σύγχρονη τέχνη ως «παράδειγμα»), πλαισιώνοντας την προσέγγισή μας με διεξοδικές αναφορές στους Howard S. Becker (η τέχνη ως «συλλογική δράση») και Niklas Luhmann (η τέχνη ως «σύστημα»). Μετά από μια σύντομη εισαγωγή στις βασικές έννοιες και πτυχές της εκάστοτε κοινωνιολογικής θεώρησης ζητημάτων που άπτονται της τέχνης, θα ασχοληθούμε κριτικά με το στοιχείο που συνδέει τις τρεις προσεγγίσεις και έγκειται στη διαρκή μετατόπιση από την εμπειρική έρευνα και τα εργαλεία της στη θεωρία και από τη θεωρία στην εφαρμογή• θα παρατηρήσουμε δηλ. πώς συντελείται αυτή η διαρκής κίνηση σε επίπεδο ενασχόλησης τόσο με επιμέρους εικαστικά έργα σύγχρονης τέχνης (εγκαταστάσεις κ.λπ.) και τρόπους περιγραφής και πρόσληψής τους, όσο και με την ιδιάζουσα θέση της φωτογραφίας στην κοινωνιολογική έρευνα καθώς και με μελέτες περίπτωσης των πολλαπλών μεσολαβήσεων και αλληλεπιδράσεων μεταξύ καλλιτέχνη, έργου τέχνης και κοινού κ.λπ.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 617

Ιστορία της Επιμέλειας Εκθέσεων

Αικατερίνη-Καρολίνα Παπανδρεοπούλου (Πανεπ. υπότροφος)

Δεδομένων των νέων τρόπων έκθεσης που εμφανίζονται στο πλαίσιο της σύγχρονης τέχνης, η επιμέλεια εκθέσεων αναδύεται ως πρακτική που διαμεσολαβεί με διαφορετικούς τρόπους σε ζητήματα που άπτονται της διαμόρφωσης του κοινού της τέχνης, της εννοιολόγησης της τέχνης, του ρόλου των συλλογών, της δημιουργίας εκθέσεων κ.λπ. Το μάθημα εξετάζει το ρόλο της επιμέλειας στη διαμόρφωση της σύγχρονης τέχνης από τη δεκαετία του 1960 κι έπειτα στην Ευρώπη, την Αμερική, την Ελλάδα και στο νέο παγκοσμιοποιημένο τοπίο. Συγκεκριμένα, τίθεται στο επίκεντρο το προφίλ του επιμελητή ως διαχειριστή και επόπτη του εκάστοτε καλλιτεχνικού περιεχομένου και οι μεταβολές που το προφίλ του επιμελητή υπέστη μέσα από την ποικιλία των ρόλων που του έχουν αποδοθεί ως σήμερα• εξετάζονται σε μια ιστορική προοπτική παραδείγματα συγκεκριμένων επιμελητικών προσεγγίσεων που συνέβαλαν στην αποκαλούμενη «επιμελητική στροφή» (curatorial turn).

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

ΠΡΑ

Υπεύθυνοι Καθηγητές: Κώστας Ιωαννίδης, Καλλιρρόη Λινάρδου

Επικουρία στην οργάνωση του μαθήματος: Βαρβάρα Ρούσσου, μέλος ΕΔΙΠ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 205

Ο ρεαλισμός μετά το ρεαλισμό: τέχνη και ιστοριογραφία

Ασημίνα Κανιάρη

Στο κείμενό του με τίτλο «Ο Courbet και η λαϊκή εικονογραφία,» ο Meyer Schapiro παρατηρεί έλλειψη δεξιότητας και μια κάποια αφέλεια, ακαμψία των μορφών και στοιχεία «πρωτόγονης» έκφρασης στην εικαστική απόδοση του θέματος, συνδέοντάς την με την ιδέα της καρικατούρας. Στο βιβλίο του Μυστική Γνώση (στα αγγλικά) [Secret Knowledge], από τους Thames and Hudson, υπό την επιμέλεια του Νίκου Στάνγκου, ο David Hockney δίνει έναν ορισμό του ρεαλισμού στην τέχνη και τη ζωγραφική, αυτή τη φορά αναφορικά με τον 20ό αιώνα, πολύ κοντά σε αυτόν που χαρακτηρίζει τον ίδιο τον ορισμό που δίνει ο Courbet το 1855 στο «Μανιφέστο του ρεαλισμού» που αποδίδεται στον ίδιο (με μια μικρή αμφιβολία τόσο για την πατρότητα όσο και την ημερομηνία). Χρησιμοποιώντας ένα έργο του Cezanne ως παράδειγμα ρεαλισμού στην τέχνη και ως αντιπαράδειγμα έναν πίνακα του Bouguereau, ο Hockney υποστηρίζει ότι ο ρεαλισμός στην τέχνη συνδέεται με τις αισθήσεις του καλλιτέχνη (και άρα ο ρεαλισμός έχει τα χαρακτηριστικά μιας προσωπικής καλλιτεχνικής έκφρασης που δεν ανάγεται στη μίμηση της πραγματικότητας, ούτε αποτελεί αντικειμενική καταγραφή του υπαρκτού με όρους ταύτισης με τη φυσιολογική όραση, ούτε μέθοδο εξορθολογισμού των αισθήσεων μέσα από μια καλλιτεχνική διαδικασία στην οποία παρεμβάλλονται οι γενικές ιδέες των πραγμάτων, όπως για παράδειγμα το σχέδιο ως μέθοδος στο πλαίσιο της ακαδημαϊκής διδασκαλίας στο Νεοκλασικισμό). Ως εικαστική διαδικασία που αποτυπώνεται υπό τη μορφή μιας εικόνας, αφορά ταυτόχρονα αυτό το οποίο υπάρχει και μπορεί να παρατηρηθεί αλλά και να γίνει αντικείμενο βιώματος από τον καλλιτέχνη και μια περισσότερο πειραματική προσπάθεια αποτύπωσής του ως διαλόγου ανάμεσα σε αυτό που προσλαμβάνει η φυσιολογική όραση και τα (νέα) τεχνολογικά μέσα.. Για παράδειγμα, τόσο η έννοια του έργου όσο και ο διάλογος με τα μέσα (κινηματογράφος και φωτογραφία) έχουν

σημαντικό ρόλο στη σκέψη του Hockney, σε συνέχεια με τον ορισμό του Courbet που επεκτείνει τα όρια του πίνακα πέρα από τα παραδοσιακά καλλιτεχνικά είδη προς αυτό που αποκαλεί ο Hal Foster αναφορικά με το έργο του Manet ως ‘μοντέρνα ζωγραφική’. Στο σεμινάριο θα διερευνήσουμε στοιχεία αυτής της στροφής στην τέχνη και καλλιτεχνική όραση όπως διαμορφώνεται κατά το 19ο αιώνα αναφορικά με τις επιδράσεις της στο λόγο και έργο καλλιτεχνών από το 19ο στον 21ο αιώνα. Πώς η κριτική του 19ου αιώνα προς μια μηχανική μορφή όρασης που συνδέεται με τον τεχνικό πολιτισμό και τα μέσα (οπτικοί φακοί, φωτογραφία, κινούμενη εικόνα) και οι αποτυπώσεις της στην τέχνη στη στροφή στη ‘φύση’ και την τοπιογραφία, ή στην ‘αλήθεια της τέχνης’ αλλά και την ίδια την ιδέα της δεξιότητας σε διάλογο με την ιδέα της χειροτεχνίας (για παράδειγμα, για την περίπτωση της Αγγλίας στην κριτική του Ruskin, στους Προραφαηλίτες και το Arts and Crafts) εξακολουθούν να απασχολούν τους καλλιτέχνες κατά τον 20ό αιώνα αλλά και σήμερα; Υπό ποιους όρους διατυπώνεται μια αντίστοιχη κριτική και πώς ο διάλογος αυτός μπορούμε να πούμε ότι επικαιροποιείται από τους ίδιους τους καλλιτέχνες ως ένας νέος διάλογος ανάμεσα στα μέσα; Αν μιλώντας για το πρώιμο έργο του, ο Hockney συνδέει τα χαρακτηριστικά του με το έργο του Dubuffet, πώς η έννοια της δεξιότητας (και η έλλειψή της) συμμετέχει στη διαρκή διεκδίκηση των καλλιτεχνών, από το 19ο αιώνα έως σήμερα, στο δικαίωμα ορισμού της πραγματικότητας στο πλαίσιο της εικαστικής πράξης και του εικαστικού έργου;

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 906

Η κρυφή ζωή των έργων

Υπεύθυνος καθηγητής: Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου

Διδασκαλία μαθήματος: Μιχαήλ Δουλγερίδης

Το μάθημα έχει εφαρμοσμένο χαρακτήρα και σκοπό τη γνωριμία και εξοικείωση των μελλοντικών ιστορικών τέχνης με τις εφαρμογές των νέων τεχνολογιών στον πολιτισμό. Επιδιώκει να βοηθήσει τους υποψήφιους ιστορικούς της τέχνης και τους μελετητές των έργων τέχνης να διευρύνουν τον πληροφοριακό ορίζοντα και να εμπλουτίσουν το γνωστικό επίπεδο της επιστήμης τους. Χρησιμοποιώντας ως εργαλείο τα επιτεύγματα των θετικών επιστημών θα προσεγγίζουν τους ζωγραφικούς πίνακες πλέον με καινοτόμο και ρηξικέλευθη διάσταση.

Η ανάγκη προσέγγισης και μελέτης των έργων τέχνης δια μέσου των νέων τεχνολογιών άρχισε ιστορικά να προκύπτει κυρίως από την ανάγκη μελέτης των προβλημάτων που

ανέκυπταν εξ' αιτίας των φυσικών μεταβολών που παρατηρούνταν στα υλικά δόμησης των έργων και αφετέρου λόγω της ανάγκης του ιστορικού της τέχνης να προσεγγίσει το εικαστικό έργο πλέον με καινοτόμο τρόπο χρησιμοποιώντας τα επιτεύγματα της σύγχρονης τεχνολογίας και των εφαρμογών της.

Στο πλαίσιο του μαθήματος πραγματοποιείται μια ολοκληρωμένη καταγραφή και παρουσίαση των νέων μεθόδων, των μεθοδολογιών και των εφαρμογών τους στον πολιτιστικό χώρο. Το μάθημα καλύπτει ένα ευρύτατο φάσμα θεμάτων, τόσο μέσω θεωρητικών διαλέξεων όσο και μέσω επισκέψεων στο εργαστήριο συντήρησης της Εθνικής Πινακοθήκης και σε ερευνητικά εργαστήρια. Με πλούσιο εποπτικό υλικό και πολλά παραδείγματα περιπτώσεων έργων και βιβλιογραφίας θα γίνει η προσπάθεια πρόκλησης των φοιτητών στη γνωριμία με την καινοτόμο προσέγγιση των έργων τέχνης.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 907

Οι εικόνες ως ιστορικές μαρτυρίες

Υπεύθυνη Καθηγήτρια: Καλλιρρόη Δινάρδου

Διδασκαλία: Αθηνά Παπανικολάου (απόσπαση)

Οι εικόνες στην πολιτισμική ιστορία έχουν τη δική τους θέση δίπλα στα γραπτά κείμενα και τις προφορικές μαρτυρίες, διευρύνοντας το φάσμα των ιστορικών τεκμηρίων. Λειτουργούν ως μάρτυρες του υλικού βίου των ανθρώπων και ως προσπάθεια ερμηνείας ή επαναδιαπραγμάτευσης του παρελθόντος.

Στόχος του σεμιναρίου είναι: α) η διερεύνηση της δυνατότητας των εικόνων να μιλήσουν για το παρελθόν, παρουσιάζοντάς μας το χώρο και τον τρόπο ζωής των κοινωνιών, τους ίδιους τους ανθρώπους, τις συλλογικές και τις ατομικές επιδιώξεις τους, και β) η παρατήρηση και η αξιολόγηση της δικής μας στάσης -αυτόπτες μάρτυρες ή δύσπιστοι θεατές- απέναντι στην καταγραφή του παρελθόντος μέσα από την εικαστική δημιουργία.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 909

Αρχεία και μουσεία στην ψηφιακή εποχή

Δέσποινα Βαλατσού (Πανεπ. υπότροφος)

Στόχος του μαθήματος είναι να συζητηθούν οι αλλαγές που επιφέρει η ψηφιακότητα στα αρχεία και στα μουσεία.

Στο τεχνολογικό αλλά και πολιτισμικό πλαίσιο που διαμορφώνεται στη Web 2.0 εποχή, η έννοια και η λειτουργία του αρχείου αλλάζουν. Η ψηφιακή στροφή στα αρχεία αφορά σε μεγάλο βαθμό μια μεταβατική διαδρομή στην αρχειακή κριτική θεωρία η οποία βασίζεται σε έννοιες όπως η ανοιχτότητα, η ελεύθερη διάθεση και πρόσβαση, ο διαμοιρασμός και η ανταλλαγή, η συνεργασία και η δυνατότητα παραγωγής αρχειακών τεκμηρίων και περιεχομένου από τους χρήστες του διαδικτύου και των ψηφιακών δικτυακών τεχνολογιών.

Τα μουσεία επίσης μετασχηματίζονται στο τεχνολογικό και πολιτισμικό πλαίσιο του Web 2.0, καθώς καλούνται αφενός να διαχειριστούν και να παρουσιάσουν συλλογές, τεκμήρια και εκθέματα πολιτιστικής κληρονομιάς όχι μόνο στο φυσικό χώρο αλλά και στον ψηφιακό, αφετέρου να επικοινωνήσουν με επισκέπτες που έχουν φυσική παρουσία αλλά και με το ψηφιακό κοινό. Την ίδια στιγμή, η ενεργητική συμμετοχή του κοινού, είτε στον εμπλουτισμό του περιεχομένου (με σχολιασμό, προσθήκη ετικετών, εμπλουτισμό μεταδεδομένων κ.ά.) είτε ακόμα στην συν-επιμέλεια εκθέσεων, επιφέρει σημαντικές αλλαγές στους μέχρι τώρα παραδεκτούς τρόπους οργάνωσης και διαχείρισης μουσειακών πολιτιστικών εγχειρημάτων.

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν πολλά παραδείγματα ψηφιακών αρχείων και μουσείων.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 912

Ιστορία και θεωρία του Κινηματογράφου

Ρέα Βαλντέν (ΠΔ 407/1980)

Στόχος του σεμιναρίου είναι να αποκτήσουν οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θεωρητικά εργαλεία ανάγνωσης φιλικού κειμένου, μέσα από παραδείγματα της ιστορίας του κινηματογράφου, επικεντρώνοντας στο ερώτημα του ύφους. Μελετούμε τον κινηματογράφο ως γλώσσα, υπενθυμίζοντας τη σχέση του με το κοινωνικο-ιστορικό του πλαίσιο, καθώς και τις τεχνολογίες που τον υποστηρίζουν. Προσεγγίζουμε την κινηματογραφική ταινία ως σημαίνοντα μηχανισμό: τι λέει και πώς το λέει. Από τη μια, αναλύουμε τη δομή των σημασιών μια ταινίας, τις ισοτοπίες και τους κώδικες. Από την άλλη, αναζητούμε το σύστημα των στοιχείων που συναποτελούν το ύφος της. Θέτουμε διαρκώς το ερώτημα του ύφους: ως το νήμα που συνδέει τις ταινίες ενός ιστορικού κινήματος ή μιας δημιουργού, αλλά και ως το πλέγμα που δημιουργεί το σύμπαν μιας ταινίας. Το σεμινάριο αρθρώνεται γύρω από κάποια βασικά ζητήματα της γλώσσας του κινηματογράφου, που μελετώνται παράλληλα με σημαίνουσες στιγμές-κινήματα της

ιστορίας του, επαναφέροντας συνεχώς το ερώτημα του ύφους. Μελετούμε το πώς παράγεται η σημασία στον κινηματογράφο, και πώς διαφέρει από τη λεκτική επικοινωνία, καθώς και τη σχέση αναπαράστασης και κατασκευής, τους χειρισμούς του προ-φιλμικού, τα στοιχεία της κινηματογραφικής φωτογραφίας, τη λειτουργία του μοντάζ και του ήχου, τη λειτουργία της αφήγησης, τον κινηματογραφικό χώρο και χρόνο. Διερευνούμε τις εντάσεις ανάμεσα στο ρητό και το άρρητο, στο συνειδητό και το ασυνείδητο, στο περιεχόμενο και τη μορφή. Μελετούμε τις συμβάσεις, αλλά και την εξέλιξη των τεχνικών ρήξης αυτές. Αντλούμε τα παραδείγματά μας από την ιστορία του κινηματογράφου, από ταινίες μυθοπλασίας και ντοκιμαντέρ, ταινίες αφηγηματικές και μη, αμφισβητώντας το αυτονόητο των διαχωριστικών γραμμών. Η θεωρητική πλευρά του σεμιναρίου αποτελείται από σύντομες διαλέξεις, που συνοδεύονται από προβολές αποσπασμάτων κινηματογραφικών ταινιών με παράλληλη ανάλυση, και συζήτηση μέσα στην τάξη γύρω από συγκεκριμένα ερωτήματα. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές καλούνται στη συνέχεια να επιλέξουν μία σημαίνουσα για εκείνες ή εκείνους ταινία και να την αναλύσουν νοηματικά και υφολογικά.

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 712

Η επίδραση των επιστημών στη σύγχρονη τέχνη και αισθητική

Θωμάς Συμεωνίδης (Πανεπ. υπότροφος)

Το μάθημα εστιάζει στην επίδραση των επιστημονικών εξελίξεων πάνω στη σύγχρονη τέχνη και την αισθητική, διερευνώντας διαφορετικές πτυχές αυτής της πολύπλοκης σχέσης. Πολλοί καλλιτέχνες συνεργάζονται με επιστήμονες, όπως στην περίπτωση του William Kentridge και του φυσικού Peter Gallison, ενώ πολλές επιστήμες συνιστούν βάση για νέες τοποθετήσεις στην αισθητική θεωρία, όπως η επίδραση της ψυχολογίας Γκεστάλτ στην αισθητική της δημιουργικής όρασης και των νευροεπιστημών στην ανάπτυξη της νευρο-αισθητικής. Διερευνούνται επίσης οι επιδράσεις των νέων γενετικών και τεχνολογικών εξελίξεων στη βιοτέχνη (bioart), της ιατρικής (πλαστική χειρουργική, μεταμοσχεύσεις) στην προσθετική τέχνη, της εικονικής πραγματικότητας αλλά και της επιστημονικής φαντασίας στις εικαστικές τέχνες και στον κινηματογράφο. Έμφαση δίδεται στις φιλοσοφικές και θεωρητικές συζητήσεις που αφορούν τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση, τη ζωή και το σύμπαν, καθώς και σε κριτικές προσεγγίσεις που αφορούν τη σχέση επιστήμης και τέχνης/αισθητικής.

Η' εξάμηνο

Υποχρεωτικά 3 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ και 1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ή

2 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ και 1 ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 001

Ειδικά Θέματα της Ιστορίας της Τέχνης: Διδακτική του Μοντερνισμού

Υπεύθυνος Καθηγητής: Νίκος Δασκαλοθανάσης

Διδασκαλία: Ανδρέας Ιωαννίδης

Η θεωρητική τοποθέτηση είναι η ίδια με αυτήν της Διδακτικής της Ιστορίας της Τέχνης με τη διαφορά ότι θα ασχοληθούμε με τον Μοντερνισμό (Ιμπρεσιονισμό, Κυβισμό,

Νταντά, Εξπρεσιονισμό...) και τη Σύγχρονη Τέχνη. Περίοδος όπου το υποκείμενο-δημιουργός είναι περισσότερο ατομικής υφής και λιγότερο συλλογικής.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 026

Αραβικός Πολιτισμός και Τέχνη

Ελένη Κονδύλη, Αναπλ. Καθηγήτρια ΕΚΠΑ (ανάθεση)

Το μάθημα εστιάζει στο χωροχρόνο της ενότητας του ισλαμικού κόσμου μέσα από τα εξής ερωτήματα: Πού εξαπλώθηκε και πότε μια κεντρική εξουσία του Ισλάμ; Ποιο ήταν το πολιτιστικό υπόστρωμα του κόσμου που ανέδειξε τον αραβικό πολιτισμό, ο οποίος απλώθηκε από τη Μαυριτανία ως την Ινδία και το Ιράν; Τι είναι το Ισλάμ, η θεολογία του, ο τρόπος σκέψης, η εξέλιξή του; Ποια η σχέση της τέχνης με το πολιτικό, θρησκευτικό και φιλοσοφικό υπόβαθρο που ανέπτυξε αυτόν τον πολιτισμό; Η διδασκαλία και πληροφόρηση για τα ανωτέρω στοιχεία θα γίνεται πάντα μέσω 'αντικειμένων τέχνης' που θα σχολιάζονται αναλόγως.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 021

Ιστορία και Θεωρία Εκθέσεων Μοντέρνας και Σύγχρονης Τέχνης

Ειρήνη Γερογιάννη (Πανεπ. υπότροφος)

Ιστορία εκθέσεων μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης. Προσεγγίσεις στην ιδέα της έκθεσης στην ιστορία της τέχνης και τη σύγχρονη εικαστική πρακτική και θεωρία.

Δ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 502

Θεωρίες τοπίου και κήπου

Φαίη Ζήκα

Το μάθημα πραγματεύεται τη σχέση τέχνης και φύσης μέσα από θεωρίες διαμόρφωσης τοπίου και κήπου, διερευνώντας την έννοια του τοπίου ως αντικείμενο θέασης αλλά και διαμόρφωσης από την Αναγέννηση και μετά, και εστιάζοντας στην έννοια και την πρακτική του κήπου με βάση θεωρητικές και καλλιτεχνικές προσεγγίσεις από τον 17^ο αιώνα μέχρι σήμερα. Εξετάζονται επίσης ζητήματα πολιτικής του τοπίου και περιβαλλοντικής αισθητικής.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 027

Η τέχνη μετά τη δεκαετία του 1980: καλλιτεχνικές τάσεις και παγκοσμιοποιημένοι θεσμοί

Νίκος Δασκαλοθανάσης

Εστίαση σε ζητήματα που αφορούν το ρόλο που παίζει το θεσμικό σύστημα (μουσειά, μεγάλες διοργανώσεις) ως προς τη συγκρότηση (και τη θεσμική επικύρωση) επιμέρους ρευμάτων και τάσεων από τη δεκαετία του 1980 και μετά.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 028

Ο κοσμοπολιτισμός των ελληνιστικών χρόνων: Ο Ελληνικός Κόσμος από τον Αλέξανδρο έως και την πτώση των Ελληνιστικών Βασιλείων

Παναγιώτης Κωνσταντινίδης (Πανεπ. υπότροφος)

Το μάθημα έχει σκοπό να παρακολουθήσει τις εξελίξεις στον πολιτισμό και την τέχνη του ελληνικού και εξελληνισμένου κόσμου από τα τέλη του 4ου αιώνα π.Χ. έως και την κατάλυση του τελευταίου ελληνιστικού βασιλείου το 30 π.Χ. Κατά την περίοδο αυτή, η ελληνική γλώσσα αναδεικνύεται σε πρωτεύουσα γλώσσα επικοινωνίας και ο ελληνικός πολιτισμός μετασχηματίζεται μέσω της διάδρασής του με τον ρωμαϊκό κόσμο σε έναν οικουμενικό πολιτισμό με τα χαρακτηριστικά μιας πρώιμης παγκοσμιοποίησης. Πολλά φαινόμενα, όπως η δημιουργία μεγάλων αστικών κέντρων, ο κοσμοπολιτισμός, η τεχνολογική ανάπτυξη, η πολυπολιτισμικότητα, η ηγεμονία μεγάλων δυνάμεων, η υπονόμηση δημοκρατικών θεσμών, οι μετακινήσεις πληθυσμών και η θρησκευτική αναζήτηση, δίνουν ενδιαφέροντα ερεθίσματα για σύγχρονο προβληματισμό. Σε αυτό το πολιτισμικό πορτρέτο του Ελληνιστικού κόσμου, έμφαση θα δοθεί στις τέχνες (ενδεικτικά: μνημειακή και αρχιτεκτονική γλυπτική, πορτρέτο, η βασιλική εικονογραφία και τα μεγάλα μνημεία των ελληνιστικών βασιλείων, ψηφιδωτά, ζωγραφική και μικροτεχνία, ο ρόλος πόλεων όπως η Ρώμη και η Αλεξάνδρεια) και στα στοιχεία εκείνα που την καθιστούν διακριτή και ιδιαίτερη.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 206

Ιστοριογραφικές Προσεγγίσεις στην Ευρωπαϊκή Ζωγραφική του 17ου Αιώνα

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου

Στο σεμινάριο αυτό παρουσιάζονται σημαντικές θεωρίες και κριτικές τοποθετήσεις του 17^{ου} αιώνα, με κύριους εκπροσώπους τους Karel van Mander, Roger de Piles, Joachim

von Sandrart, André Félibien, και με κεντρικό πεδίο αναφοράς τη ζωγραφική των Κάτω Χωρών του 17^{ου} αιώνα. Ενδεικτικά, από τον 18^ο αιώνα συζητούνται οι σχετικές θέσεις του Diderot, από τον 19^ο αιώνα παρουσιάζονται οι απόψεις των Delacroix και Baudelaire, ενώ μελετώνται επίσης διαφορετικές σύγχρονες μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη θεωρία και στην εικαστική παραγωγή του 17^{ου} αιώνα (Eddy de Jongh, Eric Jan Sluijter, Ivan Gaskell, Herman Roodenburg, Celeste Brusati, Elizabeth Honig, Walter Melion, Svetlana Alpers, John Michael Montias κ.ά.). Πολλές από τις θέσεις αυτές εξετάζονται απέναντι στο μοντέλο του Panofsky και τη μέθοδο της συμβολικής αποκωδικοποίησης του περιεχομένου των έργων.

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 711

Θεωρία και μαθητεία της τέχνης: Μπωντλαίρ, Μπέκετ, Φουκώ

Παναγιώτης Πούλος

Εφόσον εστιάσουμε σε προσεχτικά επιλεγμένες όψεις της πρακτικής ορισμένων στοχαστικών συγγραφέων και ποιητών, είμαστε σε θέση να προσδιορίσουμε ακριβέστερα τη γενικότερη συμβολή τους στη θεώρηση της τέχνης, αποφεύγοντας με αυτό τον τρόπο κάποιους επιφανειακούς χαρακτηρισμούς. Ούτε ο Μπωντλαίρ είναι «καταραμένος» ποιητής ούτε ο Μπέκετ εισηγητής του «θεάτρου του παραλόγου» ούτε ο Φουκώ «μεταμοντέρνος στοχαστής». Εξετάζοντας από κοντά κάποιες κατ' επίφαση δευτερεύουσες ενασχολήσεις τους όπως η τεχνοκριτική και η μεταφραστική δραστηριότητά τους, είμαστε σε θέση να φωτίσουμε καλύτερα τον τρόπο με τον οποίο και οι τρεις τους μετατοπίζουν αδιόρατα την αρχαία κατηγορία της αισθήσεως, επαναπροσανατολίζοντάς την στην αντίληψη των κοινωνικών σχέσεων την εποχή της νεωτερικότητας.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 207

Το μεσαιωνικό εικονογραφημένο βιβλίο: Σύγχρονες ερευνητικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις

Καλλιρρόη Λινάρδου

Σκοπός του ειδικού μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών στη μελέτη των Μεσαιωνικών εικονογραφημένων χειρογράφων και τα προβλήματα που σχετίζονται με την κατανόησή τους (Προβλήματα μεθόδου και προσέγγισης, Σχέση λόγου και εικόνας, Η μαρτυρία των χειρογράφων για τους δημιουργούς και το αναγνωστικό κοινό

τους, Νοηματοδότηση και ερμηνεία παραδειγμάτων ιδιάζουσας εικονογράφησης, Ανταλλαγές μεταξύ Ανατολής και Δύσης).

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 202

Τέχνη και Μέσα: Προβλήματα Ιστοριογραφίας της Τέχνης

Χριστίνα-Γαρυφαλλιά Δημακοπούλου (Πανεπ. υπότροφος)

Εισαγωγή στις ψηφιακές μορφές τέχνης και την ιστορία τους στην Ελλάδα και στην Ευρώπη. Α. Εισαγωγή στις πειραματικές τεχνικές της σύγχρονης τέχνης του 1960 με έμφαση στη στροφή στο Video. Β. Η στροφή στα «νέα μέσα» και το ζήτημα της ιστοριογραφίας των νέων μορφών τέχνης σε σχέση με την ιστορία της σύγχρονης τέχνης.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 910

Σύγχρονες επιμελητικές πρακτικές

Αικατερίνη-Καρολίνα Παπανδρεοπούλου (Πανεπ. υπότροφος)

Το μάθημα συνδυάζει θεωρητική και εφαρμοσμένη προσέγγιση με βασικό άξονα την επισκόπηση σύγχρονων επιμελητικών πρακτικών και νέων κατευθύνσεων που εμφανίζονται σε αυτό το πεδίο, μέσα από μελέτες περίπτωσης επιμελητικών προσεγγίσεων από πρόσφατες εκθέσεις στον ελληνικό και διεθνή χώρο. Εξετάζονται ο ρόλος του επιμελητή και οι συνέργειες τόσο με τους εικαστικούς όσο και με τους φορείς που διοργανώνουν εκθέσεις, καθώς και οι πρακτικές εκφάνσεις αλλά και τα θεωρητικά ζητήματα που προκύπτουν κατά τη σύλληψη, το σχεδιασμό και την οργάνωση μιας έκθεσης. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο ρόλο της επιμέλειας αναφορικά με τις ψηφιακές μορφές τέχνης αλλά και τις μορφές bioart. Η αξιολόγηση του μαθήματος συνίσταται στο σχεδιασμό και τη θεωρητική υποστήριξη μιας επιμελητικής πρότασης.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 911

Κόμικς και τεκμηρίωση: Δημοσιογραφία, Βιογραφία, Αυτοβιογραφία

Γιάννης Κουκουλάς (Πανεπ. υπότροφος)

Μια διακριτή τάση των σύγχρονων εναλλακτικών κόμικς είναι η αφήγηση ιστοριών που βασίζονται σε πραγματικά γεγονότα. Ζητήματα που μελετά η Ιστορία γίνονται συχνά αντικείμενο έντεχνης καταγραφής από δημιουργούς κόμικς, ενώ άλλοι ασκούν το δημοσιογραφικό επάγγελμα μέσω των κόμικς. Όλο και περισσότερες βιογραφίες

κυκλοφορούν με τη μορφή των κόμικς αλλά και πολλά απομνημονεύματα, προσωπικές μαρτυρίες και αυτοβιογραφίες. Το μάθημα εστιάζει το ενδιαφέρον του στις τεκμηριωτικές πρακτικές και στις μεθόδους που ακολουθούν οι δημιουργοί κόμικς από το 1980 και μετά για να αφηγηθούν ιστορίες που διεκδικούν, έστω και ως μεταμυθοπλασίες, μια κοντινή σχέση με το ρεαλισμό και αξιώνουν να καταγράψουν και να αποδώσουν όψεις της πραγματικότητας. Μεταξύ άλλων, θα μελετηθεί το έργο δημιουργών όπως ο Art Spiegelman, ο Joe Sacco, ο Michel Kichka, η Alison Bechdel, ο Harvey Pekar, ο Ted Rall, ο Soloup, ο Ivan Brunetti κ.ά.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΤΥ

Η πτυχιακή εργασία επικεντρώνεται σε ένα από τα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύει το Τμήμα, η εκπόνησή της είναι προαιρετική και αντιστοιχεί σε μία Διάλεξη και ένα Σεμινάριο ($7 + 9 = 16$ ECTS). Το κείμενο πρέπει να έχει έκταση 10.000 – 12.000 λέξεις (με τις υποσημειώσεις). Ο φοιτητής δηλώνει υποχρεωτικά με αίτησή του στη Γραμματεία έως τρεις (3) βδομάδες μετά την έναρξη του Η' εξαμήνου το όνομα του επιβλέποντος με τον οποίο πρέπει να έχει έρθει ήδη σε σχετική συμφωνία. Στο περιεχόμενο της αίτησης περιλαμβάνονται: ο ακριβής τίτλος της πτυχιακής, ο επιβλέπων καθηγητής, η περίοδος υποστήριξης της πτυχιακής (εαρινή ή φθινοπωρινή εξεταστική περίοδος), σχέδιο έρευνας (περίπου 500 λέξεις) με ενδεικτική βιβλιογραφία, καθώς και η σχετική συγκατάθεση και υπογραφή της αίτησης από τον επιβλέποντα. Η πτυχιακή εργασία υποστηρίζεται από το φοιτητή προφορικός σε τακτή ημερομηνία είτε κατά την εαρινή είτε κατά τη φθινοπωρινή εξεταστική περίοδο ενώπιον Τριμελούς Επιτροπής, που ορίζεται κατόπιν εισήγησης του επιβλέποντος με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Εάν ο βαθμός της εργασίας είναι κατώτερος της βάσης πέντε (5), ο φοιτητής πρέπει είτε να τη δηλώσει και να την εκπονήσει εκ νέου, είτε να επιλέξει αντ' αυτής μια (1) Διάλεξη και ένα (1) Σεμινάριο Η' εξαμήνου. Τρία αντίτυπα της πτυχιακής εργασίας κατατίθενται από το φοιτητή στη Γραμματεία μία εβδομάδα τουλάχιστον πριν την υποστήριξη (η ηλεκτρονική υποβολή της εργασίας είναι δυνατή, όχι όμως υποχρεωτική), ενώ δύο (2) αντίτυπα της εργασίας -ένα (1) σε έντυπη και ένα (1) σε ηλεκτρονική μορφή- μετά τις όποιες διορθώσεις έχουν ζητηθεί από την Τριμελή Επιτροπή, κατατίθενται μέσα σε διάστημα ενός (1) μηνός μετά την υποστήριξη στη Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος.

Για αναλυτικές **Προδιαγραφές Πτυχιακής Εργασίας** πατήστε [εδώ](#).

Κωδικοί Erasmus

Ε-ΙΣΘΕΤΑ 001-499 «Ειδικά θέματα ιστορίας της τέχνης και της αρχιτεκτονικής»

Ε-ΦΙΤΑΕ 500-999 «Ειδικά θέματα φιλοσοφίας της τέχνης και ανθρωπιστικών επιστημών».

Σεμινάρια

Τα σεμινάρια του Τμήματος ΘΙΣΤΕ είναι εβδομαδιαία, τρία μαθήματα, κατ' επιλογήν υποχρεωτικά, τα οποία προσφέρονται στο 3^ο και 4^ο έτος σπουδών. Κάθε σεμινάριο έχει διάρκεια ενός ακαδημαϊκού εξαμήνου. Στόχος τους είναι να εξοικειώσουν ένα μικρό αριθμό φοιτητών –ελάχιστος αριθμός εγγεγραμμένων φοιτητών τρεις και μέγιστος εικοσιπέντε– με τις βασικές αρχές της έρευνας μέσω της συγγραφής επιστημονικών εργασιών. Το αντικείμενο των σεμιναρίων είναι εξειδικευμένο και εστιασμένο στην πραγμάτευση σε βάθος επιστημονικών θεμάτων που άπτονται του γνωστικού πεδίου που καλύπτει το κάθε σεμινάριο. Η δήλωση παρακολούθησης του σεμιναρίου γίνεται από τον εκάστοτε φοιτητή απευθείας στον υπεύθυνο διδάσκοντα μέχρι και τη δεύτερη εβδομάδα από την έναρξη των μαθημάτων. Σύμφωνα με σχετικές αποφάσεις της Συνέλευσης του Τμήματος:

1. Η παρακολούθηση των σεμιναρίων είναι υποχρεωτική και επιτρέπονται μέχρι τρεις απουσίες.
2. Σε ειδικές περιπτώσεις σοβαρού κωλύματος ή αντικειμενικής δυσκολίας ανταπόκρισης στην παραπάνω υποχρέωση (ασθένεια, επαγγελματική δυσκολία) θα πρέπει –είτε κατά την έναρξη των μαθημάτων (όταν το κώλυμα είναι προβλέψιμο) είτε αμέσως μόλις προκύψει αυτό– ο φοιτητής να έρθει σε συνεννόηση με τον υπεύθυνο διδάσκοντα για να βρεθεί η βέλτιστη, κατά περίπτωση, δυνατή λύση, ώστε να μη χαθεί το μάθημα.
3. Οι διδάσκοντες δηλώνουν στη Γραμματεία τα ονόματα των φοιτητών που παρακολουθούν τα σεμινάρια, τρεις εβδομάδες από την έναρξη του αντίστοιχου εξαμήνου.

Ως προς τη δομή των μαθημάτων επισημαίνεται ότι, κατά κανόνα, προηγούνται εισαγωγικές εισηγήσεις του εκάστοτε διδάσκοντα, προκειμένου να γίνουν σαφείς τόσο οι θεματικοί άξονες του σεμιναρίου όσο και ζητήματα που αφορούν στη συγγραφή μιας επιστημονικής εργασίας. Ο κάθε φοιτητής επιλέγει σε συνεργασία με τον διδάσκοντα ένα θέμα με βάση το οποίο θα συγγράψει την εργασία του, η οποία θα πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 3.000 και 4.000 λέξεων. Επίσης, κατά κανόνα, σε τακτή ημερομηνία, η οποία προκαθορίζεται από τον διδάσκοντα μετά την παράδοση των θεμάτων, ο φοιτητής προβαίνει σε προφορική παρουσίαση της εργασίας του –ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο έχει προχωρήσει την επεξεργασία του θέματός του– ενώπιον των υπολοίπων φοιτητών που παρακολουθούν το σεμινάριο και ακολουθεί συζήτηση. Αποτελεί προϋπόθεση για τη συζήτηση οι φοιτητές να έρχονται προετοιμασμένοι σε κάθε συνάντηση, έχοντας προηγουμένως μελετήσει τη βιβλιογραφία που θα έχει ενδεχομένως υποδείξει ο διδάσκων.

Η γραπτή εργασία παραδίδεται εμπρόθεσμα στον διδάσκοντα είτε κατά την πρώτη είτε κατά τη δεύτερη εξεταστική περίοδο. Η μη παράδοση της εργασίας κατά την τακτή ημερομηνία συνεπάγεται την αποτυχία στο μάθημα και την εκ νέου παρακολούθηση το προσεχές εξάμηνο του ίδιου –εάν προσφέρεται– ή άλλου σεμιναρίου. Ο βαθμός του σεμιναρίου εξαρτάται από την ποιότητα της προφορικής παρουσίασης και του περιεχομένου της γραπτής εργασίας και από την ενεργό συμμετοχή του φοιτητή στις συζητήσεις, οι οποίες αφορούν τα ερευνητικά ζητήματα που τέθηκαν στο πλαίσιο του σεμιναρίου.